

Projekt nr 3

z dnia 24 sierpnia 2026 r.

Zatwierdzony przez Burmistrza Stronia Śląskiego

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ STRONIA ŚLĄSKIEGO**

z dnia 31 sierpnia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych
w Gminie Stronie Śląskie w latach 2026-2029.**

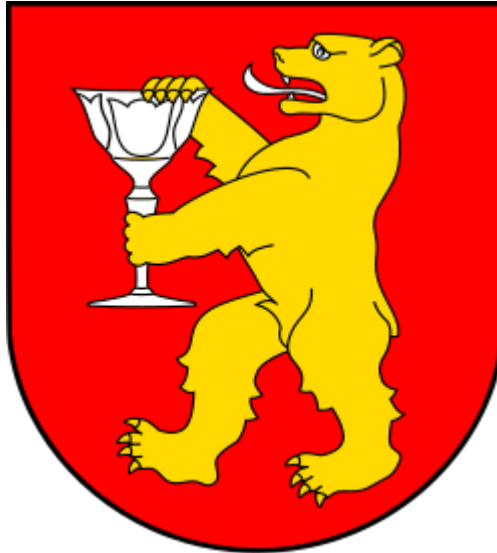
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2026 r., poz. 662 ze zmianami), art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 639. ze zm.) **Rada Miejska Stronia Śląskiego uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Stronie Śląskie w latach 2026-2029, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Stronia Śląskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały nr
Rady Miejskiej Stronia Śląskiego
z dnia 31 sierpnia 2026 r.

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI I ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH w Gminie Stronie Śląskie w latach 2026-2029

Wykonawca:

Kancelaria Szczotkowski & Lewicki sp. z o.o.
66-008 Świdnica

Współpraca:

Wilkanowo, ul. Wandy Komarnickiej 10
Ośrodek Pomocy Społecznej w Stronu
Śląskim
57-550 Stronie Śląskie
ul. Zielona 5

Spis treści

Wstęp	5
CZĘŚĆ I. Ramy strategiczne, prawne i definicyjne opracowania i realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych	8
1. Wprowadzenie	8
2. Wykaz skrótów i podstawowych określeń	9
3. Dokumenty strategiczne i programowe	10
3.1. Dokumenty unijne i międzynarodowe	10
3.2. Dokumenty krajowe	11
3.3. Dokumenty regionalne województwa dolnośląskiego	12
3.4. Dokumenty lokalne	12
4. Podstawy prawne opracowania i realizacji Planu	14
4.1. Ustrój samorządu, finanse i organizacja usług	14
4.2. Pomoc społeczna, rodzina i przeciwdziałanie przemocy	15
4.3. Niepełnosprawność, zdrowie i opieka długoterminowa	15
4.4. Profilaktyka uzależnień, aktywizacja i ekonomia społeczna	16
4.5. Mieszkalnictwo, bezpieczeństwo i reagowanie kryzysowe	16
5. Deinstytucjonalizacja – definicja i podstawowe założenia	17
6. Grupy objęte procesem deinstytucjonalizacji i kierunki rozwoju usług	18
6.1. Osoby starsze	18
6.2. Osoby z niepełnosprawnościami, osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunowie	19
6.3. Osoby doświadczające kryzysów zdrowia psychicznego	19
6.4. Dzieci, młodzież i rodziny wymagające wsparcia	19
6.5. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone utratą mieszkania	20
6.6. Osoby i rodziny zagrożone ubóstwem, wykluczeniem lub wymagające reintegracji	20
6.7. Osoby dotknięte skutkami klęsk żywiołowych i innych sytuacji kryzysowych	20
7. Znaczenie ram części I dla dalszej konstrukcji Planu	21
CZĘŚĆ II. DIAGNOZA LOKALNEGO SYSTEMU I POTRZEB W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI	22
1. Wprowadzenie	22
2. Metodologia i źródła ustaleń diagnostycznych	22
2.1. Analiza danych zastanych	22
2.2. Badania ilościowe mieszkańców	23
2.3. Wykorzystanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	23

2.4. Zasady interpretacji	24
3. Ustalenia diagnostyczne	24
3.1. Charakterystyka gminy, układ osadniczy i dostępność przestrzenna	24
3.2. Depopulacja i starzenie się mieszkańców	25
3.3. Powódź z 2024 roku jako trwałe uwarunkowanie systemu usług	25
3.4. Pomoc społeczna i struktura ujawnionych problemów	26
3.5. Osoby starsze, samotność i potrzeby opiekuńcze	27
3.6. Osoby z niepełnosprawnościami i opiekunowie faktyczni	27
3.7. Dzieci, młodzież i rodziny	28
3.8. Zdrowie psychiczne, uzależnienia i przemoc domowa	28
3.9. Ubóstwo, rynek pracy i reintegracja	29
3.10. Mieszkalnictwo, bezdomność i bezpieczeństwo zamieszkania	29
3.11. Integracja społeczna i kapitał wspólnoty	30
4. Wyniki badań ilościowych	30
4.1. Badanie dorosłych mieszkańców	30
Najczęściej wskazywane problemy	30
Grupy wymagające największego wsparcia	31
Dostępność i jakość usług dla grup mieszkańców	31
Ocena instytucji	32
Najbardziej potrzebne usługi	33
4.2. Badanie dzieci i młodzieży	33
5. Zasoby lokalnego systemu usług społecznych	34
5.1. Zasoby instytucjonalne i społeczne	34
5.2. Ośrodek Pomocy Społecznej i zasoby kadrowe	35
5.3. Potencjał współpracy i finansowania	35
6. Kluczowe obszary interwencji	36
7. Najważniejsze wyzwania rozwojowe systemu usług społecznych	37
8. Podsumowanie ustaleń diagnostycznych	38
9. Wykaz głównych źródeł	38
CZĘŚĆ III. Cele, kierunki działań oraz system realizacji i monitorowania lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych	39
1. Wprowadzenie	39
2. Założenia i logika interwencji	39
2.1. Od diagnozy do działania	39
2.2. Zasady realizacji	40

2.3. Etapy wdrażania	41
3. Cele Lokalnego Planu.....	41
3.1. Cel główny	41
3.2. Cele szczegółowe	41
4. Plan działań.....	42
4.1. Zasady korzystania z tabel	42
4.2. Grupa działań 1: Samodzielność osób starszych i przeciwdziałanie izolacji.....	43
4.3. Grupa działań 2: Osoby z niepełnosprawnościami i opiekunowie faktyczni.....	45
4.4. Grupa działań 3: Zdrowie psychiczne i wsparcie po kryzysie	46
4.5. Grupa działań 4: Dzieci, młodzież i rodziny	48
4.6. Grupa działań 5: Dostępność terytorialna i mobilność usług	50
4.7. Grupa działań 6: Mieszkalnictwo społeczne i profilaktyka bezdomności	52
4.8. Grupa działań 7: Integracja, aktywność mieszkańców i kapitał wspólnoty	55
4.9. Grupa działań 8: Koordynacja systemu, informacja i rozwój kadr	57
4.10. Grupa działań 9: Odporność systemu usług na sytuacje kryzysowe	59
5. Mechanizmy horyzontalne	61
6. Ramy finansowe	62
7. System monitorowania i ewaluacji.....	62
7.1. Organizacja monitorowania	62
7.2. Wskaźniki rezultatu dla całego Planu	62
7.3. Ocena jakości i doświadczenia mieszkańca	63
8. Zarządzanie ryzykiem	63
9. Zasady aktualizacji Planu	64
10. Podsumowanie	64

Wstęp

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Gminy Stronie Śląskie na lata 2026–2029 został opracowany jako dokument wyznaczający kierunki stopniowej przebudowy i rozwoju lokalnego systemu wsparcia. Jego zasadniczym celem jest zwiększenie dostępności usług świadczonych możliwie blisko miejsca zamieszkania, tak aby mieszkańcy mogli jak najdłużej funkcjonować samodzielnie, bezpiecznie i w swoim naturalnym środowisku rodzinnym oraz społecznym.

Deinstytucjonalizacja nie oznacza prostej likwidacji istniejących placówek ani całkowitej rezygnacji ze wsparcia instytucjonalnego. Jej istotą jest stworzenie rzeczywistego wyboru pomiędzy różnymi formami pomocy oraz zapobieganie sytuacjom, w których umieszczenie osoby w placówce całodobowej staje się jedynym możliwym rozwiązaniem z powodu braku usług domowych, środowiskowych, dziennych, mieszkaniowych lub wspierających opiekunów. Proces ten wymaga rozwijania pomocy dostosowanej do indywidualnych potrzeb mieszkańców, poszanowania ich podmiotowości oraz zwiększania zdolności lokalnej społeczności do wspierania osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

Lokalny Plan powstaje w szczególnym momencie rozwoju Gminy Stronie Śląskie. Jest to niewielka gmina miejsko-wiejska, której górskie położenie, rozproszona sieć osadnicza oraz odległość od części usług specjalistycznych wpływają na możliwości organizowania i świadczenia pomocy. Ograniczona liczba dostępnych specjalistów, trudności komunikacyjne oraz konieczność korzystania z zasobów znajdujących się poza terenem gminy powodują, że rozwiązania właściwe dla dużych miast nie mogą być wprost przenoszone do lokalnych warunków. System usług powinien być budowany z uwzględnieniem rzeczywistej skali gminy, jej zasobów organizacyjnych i finansowych oraz możliwości współpracy z partnerami ponadlokalnymi.

Podstawowym kontekstem obecnej sytuacji społecznej Gminy pozostają również konsekwencje powodzi z września 2024 roku. Katastrofa spowodowała rozległe straty w infrastrukturze publicznej, zasobie mieszkaniowym, lokalnej gospodarce oraz obiektach pełniących funkcje społeczne. Jej następstwa wpłynęły na warunki życia mieszkańców, poczucie bezpieczeństwa, sytuację finansową rodzin, dostępność części usług oraz kondycję psychiczną osób bezpośrednio i pośrednio dotkniętych kryzysem.

Odbudowa Gminy Stronie Śląskie nie może zatem ograniczać się do odtworzenia dróg, budynków i infrastruktury technicznej. Równie ważna jest odbudowa bezpieczeństwa społecznego, więzi lokalnych, miejsc aktywności mieszkańców oraz zdolności instytucji do rozpoznawania potrzeb i reagowania na nie. Lokalny Plan łączy rozwój usług społecznych z procesem odbudowy gminy i zwiększaniem jej odporności na przyszłe sytuacje kryzysowe. Doświadczenie powodzi wskazało bowiem zarówno obszary wymagające wzmocnienia, jak i potencjał solidarności, współpracy i samoorganizacji lokalnej wspólnoty.

LPDI odpowiada jednocześnie na procesy, które występowały w gminie jeszcze przed powodzią. Należą do nich przede wszystkim zmniejszanie się liczby mieszkańców, starzenie się społeczności, wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, przeciążenie opiekunów faktycznych, ograniczona dostępność specjalistów, problemy zdrowia psychicznego, trudności rodzin oraz niewystarczająca dostępność transportu i części usług w mniejszych miejscowościach. Powódź nie zastąpiła wcześniejszych problemów społecznych, lecz nałożyła na nie dodatkowe obciążenia i ujawniła znaczenie sprawnego, elastycznego systemu wsparcia.

Plan nie ogranicza się do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej ani do pomocy kierowanej wyłącznie do osób korzystających ze świadczeń. Usługi społeczne powinny być rozumiane szeroko – jako działania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny, ochrony zdrowia, edukacji, mieszkalnictwa, aktywizacji społecznej i zawodowej, transportu, kultury, integracji oraz bezpieczeństwa. Ich odbiorcami mogą być wszyscy mieszkańcy, przy zachowaniu pierwszeństwa dla osób i rodzin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji lub zagrożonych utratą samodzielności.

Szczególnego znaczenia nabierają rozwiązania możliwe do zastosowania w niewielkiej, górskiej gminie: usługi domowe i mobilne, pomoc sąsiedzka, teleopieka, transport społeczny, wsparcie dzienne, asystencja, opieka wytchnieniowa, pomoc psychologiczna, koordynacja usług oraz współpraca z Powiatem Kłodzkim, innymi samorządami, organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej, ochroną zdrowia i wykonawcami zewnętrznymi. Nie każda potrzebna usługa musi być prowadzona bezpośrednio przez Gminę, jednak mieszkaniowiec powinien otrzymać czytelną informację, pomoc w dotarciu do właściwego podmiotu oraz możliwie spójną ścieżkę wsparcia.

Podstawę opracowania LPDI stanowiła analiza dokumentów strategicznych i programowych, danych przekazanych przez Gminę i Ośrodek Pomocy Społecznej, Ocen Zasobów Pomocy Społecznej, raportów o stanie gminy oraz wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców, dzieci i młodzieży. Zestawienie różnych źródeł pozwoliło rozpoznać zarówno skalę problemów społecznych, jak i subiektywne oceny dostępności usług, najważniejsze potrzeby poszczególnych grup mieszkańców oraz zasoby, na których można oprzeć dalszy rozwój lokalnego systemu.

Dokument składa się z trzech wzajemnie powiązanych części. Część I przedstawia ramy strategiczne, programowe i prawne, wyjaśnia istotę deinstytucjonalizacji oraz wskazuje grupy mieszkańców, których potrzeby powinny być uwzględniane w procesie rozwoju usług społecznych. Część II zawiera podstawowe ustalenia diagnostyczne, wyniki badań ilościowych, analizę zasobów oraz wskazanie najważniejszych obszarów interwencji. Część III przekłada ustalenia diagnostyczne na cel główny, cele szczegółowe, grupy działań, wskaźniki, zasady finansowania, mechanizmy monitorowania oraz rozwiązania służące zarządzaniu ryzykiem.

LPDI ma charakter planistyczno-wdrożeniowy. Nie jest aktem prawa miejscowego i nie zastępuje obowiązujących strategii, programów sektorowych ani corocznych uchwał budżetowych. Porządkuje jednak kierunki rozwoju usług i tworzy wspólną podstawę dla przygotowywania projektów, pozyskiwania środków zewnętrznych, zawierania partnerstw oraz podejmowania decyzji organizacyjnych i finansowych.

Zakres działań został zróżnicowany według stopnia pewności ich realizacji. Plan obejmuje działania podstawowe, które powinny być kontynuowane lub realizowane w ramach podstawowych zadań Gminy, działania planowane, wymagające przygotowania organizacyjnego i zabezpieczenia finansowania, oraz działania warunkowe, których wdrożenie zależy między innymi od pozyskania środków zewnętrznych, dostępności kadry, zapewnienia odpowiedniego lokalu, nawiązania partnerstwa albo potwierdzenia wystarczającego zapotrzebowania. Takie rozwiązanie pozwala wskazać pożądane kierunki rozwoju bez tworzenia niemożliwych do wykonania zobowiązań.

Realizacja Planu powinna następować etapowo, z uwzględnieniem aktualnych potrzeb mieszkańców, dostępności zasobów, możliwości finansowych oraz trwałości uruchamianych usług. Wskaźniki i wartości docelowe powinny być okresowo weryfikowane, a katalog działań może być uzupełniany w odpowiedzi na zmiany sytuacji społecznej, pojawienie się nowych źródeł finansowania lub rozpoznanie kolejnych potrzeb. LPDI jest zatem dokumentem otwartym, którego skuteczność zależy od regularnego monitorowania i gotowości do dostosowywania sposobu działania.

Powodzenie procesu deinstytucjonalizacji wymaga współpracy samorządu, Ośrodka Pomocy Społecznej, jednostek organizacyjnych Gminy, Powiatu Kłodzkiego, ochrony zdrowia, oświaty, instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, służb, przedsiębiorców, lokalnych liderów i samych mieszkańców. Żaden z tych podmiotów nie jest w stanie samodzielnie stworzyć kompletnego systemu wsparcia. Dopiero połączenie zasobów, kompetencji i doświadczeń pozwoli budować usługi dostępne, skoordynowane i odpowiadające rzeczywistym potrzebom lokalnej społeczności.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych dla Gminy Stronie Śląskie na lata 2026–2029 ma służyć budowie systemu, w którym pomoc dociera do mieszkańca odpowiednio wcześnie, jest świadczona możliwie blisko jego miejsca zamieszkania i wspiera go w zachowaniu samodzielności. W warunkach Stronia Śląskiego deinstytucjonalizacja oznacza zarazem wzmacnianie lokalnej solidarności, odbudowę bezpieczeństwa społecznego po powodzi oraz tworzenie wspólnoty bardziej odpornej na kryzysy i zdolnej skuteczniej troszczyć się o osoby wymagające wsparcia.

CZĘŚĆ I.

Ramy strategiczne, prawne i definicyjne opracowania i realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych

1. Wprowadzenie

Część I określa ramy, w których należy rozumieć i realizować Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Stronie Śląskie na lata 2026–2029. Porządkuje najważniejsze pojęcia, wskazuje dokumenty strategiczne i programowe, przedstawia podstawy prawne oraz opisuje grupy mieszkańców, których potrzeby powinny być uwzględniane przy planowaniu rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej.

Plan ma charakter lokalnego dokumentu planistyczno-wdrożeniowego. Nie jest aktem prawa miejscowego i nie zastępuje strategii, programów ani obowiązków wynikających z ustaw sektorowych. Jego rolą jest powiązanie rozpoznanych potrzeb mieszkańców z zasobami gminy i partnerów oraz wskazanie możliwych do realizacji kierunków rozwoju usług społecznych. Oznacza to przejście od opisu pojedynczych świadczeń i instytucji do planowania spójnego systemu wsparcia, obejmującego profilaktykę, wczesną interwencję, usługi domowe i środowiskowe, formy dzienne, wsparcie mieszkaniowe oraz – gdy jest ono niezbędne – specjalistyczne wsparcie całodobowe.

Rozwiązania przyjmowane w dużych miastach nie mogą być automatycznie przenoszone do Stronia Śląskiego. Gmina jest niewielką wspólnotą miejsko-wiejską, położoną w powiecie kłodzkim, w górskiej części województwa dolnośląskiego, przy granicy z Republiką Czeską. Rozproszenie miejscowości, ukształtowanie terenu, odległość od części usług ponadlokalnych oraz ograniczona dostępność kadr specjalistycznych wpływają na sposób organizowania pomocy. W tych warunkach szczególnego znaczenia nabierają usługi mobilne i domowe, transport, teleopieka, współpraca międzygminna i powiatowa, wykorzystanie lokalnych sieci społecznych oraz łączenie kilku funkcji w ramach jednej dostępnej mieszkańcom usługi.

Dodatkowym i trwałym uwarunkowaniem lokalnej polityki społecznej są następstwa powodzi z września 2024 roku. Katastrofa spowodowała szkody w zasobie mieszkaniowym, infrastrukturze publicznej, działalności gospodarczej i miejscach pełniących funkcje społeczne. Zwiększyła również zapotrzebowanie na pomoc materialną, mieszkaniową, psychologiczną i organizacyjną. W okresie obowiązywania Planu rozwój usług społecznych powinien zatem wspierać nie tylko codzienne funkcjonowanie osób wymagających pomocy, lecz także odbudowę poczucia bezpieczeństwa, więzi lokalnych i zdolności wspólnoty do reagowania na przyszłe sytuacje kryzysowe.

Tak określone podejście zachowuje istotę deinstytucjonalizacji, a jednocześnie uwzględnia realną skalę organizacyjną i finansową gminy. Priorytetem jest stopniowe rozwijanie usług możliwie blisko miejsca zamieszkania, bez tworzenia nadmiernie rozbudowanych struktur. Podstawą wdrażania Planu pozostają Ośrodek Pomocy Społecznej w Stroniu Śląskim i Urząd Miejski, działające we współpracy z jednostkami gminnymi, Powiatem Kłodzkim i jego jednostkami, ochroną zdrowia, oświatą,

organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej, wspólnotami lokalnymi, przedsiębiorcami i mieszkańcami.

2. Wykaz skrótów i podstawowych określeń

Skrót / określenie	Znaczenie przyjęte w Planie
Plan / LPDI	Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Stronie Śląskie na lata 2026–2029.
Gmina	Gmina Stronie Śląskie.
Urząd / UM	Urząd Miejski w Stroniu Śląskim.
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej w Stroniu Śląskim.
DOPS	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej.
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku.
RPDI	Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Dolnośląskiego.
FEDS 2021–2027	Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027.
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus.
NGO	Organizacja pozarządowa.
PES	Podmiot ekonomii społecznej w rozumieniu przepisów o ekonomii społecznej.
OzN	Osoba z niepełnosprawnością lub osoby z niepełnosprawnościami.
Usługi społeczne	Działania podejmowane w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców, zgodnie z zakresem określonym w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.
Usługi świadczone w społeczności lokalnej	Usługi umożliwiające osobie funkcjonowanie w miejscu zamieszkania i lokalnym środowisku, z poszanowaniem jej wyborów, prywatności, godności i prawa do niezależnego życia; obejmują w szczególności usługi domowe, mobilne, dzienne, sąsiedzkie, asystenckie, wytchnieniowe, wspierające i mieszkaniowe.

Skrót / określenie	Znaczenie przyjęte w Planie
Osoba potrzebująca wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Osoba, która ze względu na wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność lub inne okoliczności wymaga czasowego albo stałego wsparcia w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego lub uczestnictwie w życiu społecznym.
Opiekun faktyczny	Osoba sprawująca stałą lub okresową, nieprofesjonalną opiekę nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, najczęściej członek rodziny lub osoba bliska.

W Planie stosuje się przede wszystkim określenie „osoba potrzebująca wsparcia w codziennym funkcjonowaniu”. Określenie „osoba niesamodzielna” może pojawiać się wyłącznie w nazwach programów, dokumentów źródłowych albo instrumentów finansowych, które posługują się takim terminem.

3. Dokumenty strategiczne i programowe

LPDI jest dokumentem lokalnym, lecz jego założenia wynikają z szerszego systemu polityk publicznych. Dokumenty międzynarodowe i unijne określają standard ochrony praw oraz kierunek przechodzenia od opieki segregacyjnej do wsparcia w społeczności. Dokumenty krajowe wyznaczają cele transformacji systemu usług społecznych. Dokumenty wojewódzkie dostosowują te cele do warunków Dolnego Śląska i powiązują je z instrumentami finansowymi, natomiast dokumenty gminne i powiatowe stanowią bezpośrednie ramy programowania działań dla mieszkańców Stronia Śląskiego.

3.1. Dokumenty unijne i międzynarodowe

- **Konwencja ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami** – ustanawia prawo osób z niepełnosprawnościami do niezależnego życia i włączenia w społeczność lokalną, dostępności, niedyskryminacji oraz dokonywania wyborów na równi z innymi osobami. Stanowi podstawowy standard prawny dla rozwoju usług asystenckich, mieszkaniowych i środowiskowych.
- **Europejski Filar Praw Socjalnych** – wskazuje m.in. na prawo do dostępnych i dobrej jakości usług opieki, ochrony zdrowia, wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, mieszkalnictwa oraz pomocy dla osób w kryzysie bezdomności.
- **Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności** – opisują zasady transformacji systemów wsparcia dzieci, osób z niepełnosprawnościami, osób doświadczających problemów zdrowia psychicznego i osób starszych. Podkreślają konieczność tworzenia alternatyw środowiskowych przed ograniczaniem form instytucjonalnych.
- **Europejska strategia w dziedzinie opieki** – łączy rozwój dostępnej, przystępnej cenowo i wysokiej jakości opieki długoterminowej ze wsparciem opiekunów formalnych i nieformalnych oraz poprawą warunków pracy osób świadczących usługi opiekuńcze.
- **Zalecenie Rady Unii Europejskiej w sprawie dostępu do przystępnej cenowo i wysokiej jakości opieki długoterminowej** – wskazuje na potrzebę rozwoju zintegrowanej opieki

domowej i środowiskowej, zapewnienia ciągłości usług, wsparcia opiekunów nieformalnych oraz wzmocnienia kadr.

- **Europejska gwarancja dla dzieci** – zobowiązuje państwa do przeciwdziałania wykluczeniu dzieci poprzez zapewnienie skutecznego dostępu do edukacji, opieki zdrowotnej, odpowiedniego żywienia i warunków mieszkaniowych. Dla LPDI oznacza to potrzebę rozwoju profilaktyki i wsparcia rodzin zanim kryzys doprowadzi do rozdzielenia dziecka z rodziną.
- **Agenda na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030** – stanowi szerszą ramę działań na rzecz ograniczania ubóstwa i nierówności, poprawy zdrowia, dostępności usług i budowania odpornych społeczności lokalnych.

3.2. Dokumenty krajowe

- **Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)** – jest podstawowym krajowym dokumentem kierunkowym dla procesu deinstytucjonalizacji. Zakłada rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, zwiększanie możliwości pozostawania w miejscu zamieszkania oraz ograniczanie zależności systemu od długoterminowej opieki całodobowej.
- **Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych** – określają modelową strukturę LPDI oraz wskazują konieczność diagnozy potrzeb, inwentaryzacji zasobów, analizy kadr i kosztów, określenia celów, działań, wskaźników i sposobu monitorowania.
- **Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030** – wskazuje niezależne życie, dostępność, aktywność społeczną i zawodową oraz przejście od opieki instytucjonalnej do wsparcia środowiskowego jako podstawowe kierunki polityki publicznej.
- **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030** – łączy działania dochodowe z rozwojem usług społecznych, mieszkalnictwa, aktywizacji i integracji osób oraz rodzin zagrożonych marginalizacją.
- **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej** – wskazuje rolę podmiotów ekonomii społecznej jako dostawców usług społecznych, partnerów samorządu i miejsc aktywizacji społeczno-zawodowej.
- **Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność** – określa kierunki poprawy bezpieczeństwa, samodzielności i uczestnictwa społecznego osób starszych, w tym rozwój usług opiekuńczych, zdrowotnych, mieszkaniowych i aktywizujących.
- **Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030** – wspiera rozwój środowiskowego modelu ochrony zdrowia psychicznego, koordynację pomocy oraz ograniczanie długotrwałej hospitalizacji i izolacji społecznej.
- **Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030** – wyznacza kierunki profilaktyki, ochrony i pomocy osobom doświadczającym przemocy, oddziaływać wobec osób stosujących przemoc oraz podnoszenia kompetencji służb.

3.3. Dokumenty regionalne województwa dolnośląskiego

- **Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030** – stanowi nadrzędną regionalną ramę rozwoju. Dla LPDI istotne są w szczególności cele dotyczące spójności społecznej, dostępności usług publicznych, jakości życia, transportu oraz równoważenia różnic terytorialnych. W okresie przygotowania Planu prowadzone są prace nad aktualizacją strategii do wersji 2030+, dlatego realizacja LPDI powinna uwzględniać również dokument, który zastąpi lub zaktualizuje obowiązującą strategię.
- **Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021–2030** – jest operacyjno-wdrożeniowym dokumentem polityki społecznej województwa. Obejmuje pomoc społeczną, przeciwdziałanie wykluczeniu, wsparcie osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, rynek pracy, edukację, zdrowie psychiczne, profilaktykę uzależnień oraz rozwój aktywności obywatelskiej.
- **Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2025–2027** – jest bezpośrednim regionalnym punktem odniesienia dla niniejszego LPDI. Obejmuje rozwój wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, osób starszych i przewlekle chorych, dzieci i rodzin, osób w kryzysie zdrowia psychicznego, osób w kryzysie bezdomności oraz obywateli państw trzecich. Ponieważ okres LPDI obejmuje także lata 2028–2029, po przyjęciu kolejnej edycji RPDJ należy zweryfikować zgodność lokalnych kierunków z nowymi priorytetami regionalnymi.
- **Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027** – stanowi główne regionalne źródło finansowania przedsięwzięć rozwijających usługi społeczne, integrację, mieszkalnictwo, dostępność i odporność lokalną. Dla realizacji Planu istotna jest aktualna wersja programu 3.2, obowiązująca od 31 marca 2026 roku, oraz dokumenty wdrożeniowe i harmonogramy naborów.
- **Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2021–2027 z perspektywą do 2030 roku** – wskazuje możliwości angażowania podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług, reintegrację społeczno-zawodową i rozwój lokalnych miejsc pracy.
- **Wojewódzki Plan Transformacji dla województwa dolnośląskiego** – określa potrzeby i kierunki rozwoju ochrony zdrowia. W roku 2026 zastosowanie ma plan na lata 2022–2026, a od 2027 roku plan na lata 2027–2031. Dla LPDI szczególne znaczenie mają rozwiązania dotyczące podstawowej opieki zdrowotnej, zdrowia psychicznego, opieki długoterminowej i współpracy pomiędzy systemem zdrowotnym i społecznym.
- **Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023–2031** – określa regionalne działania na rzecz rodzin, rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej i ograniczania opieki instytucjonalnej nad dziećmi.

3.4. Dokumenty lokalne

Dokumenty Gminy Stronie Śląskie

- **Strategia Rozwoju Gminy Stronie Śląskie na lata 2023–2033** – określa długookresowe kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego gminy. LPDI rozwija jej komponent

społeczny, w szczególności w obszarach jakości życia, dostępności usług publicznych, aktywności mieszkańców i wykorzystania lokalnych zasobów.

- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stronie Śląskie na lata 2021–2031** – stanowi podstawowy gminny dokument sektorowy. Zawarte w niej kierunki dotyczące osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin, ubóstwa, bezrobocia, uzależnień i integracji społecznej są rozwijane w LPDI poprzez wskazanie konkretnych usług środowiskowych i zasad ich koordynacji.
- **Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025–2027** – przyjęty uchwałą nr XIV/80/25 Rady Miejskiej Stronia Śląskiego z dnia 27 lutego 2025 roku, określa zadania związane z pracą z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze, asystenturą rodziny i zapobieganiem umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej. Po przyjęciu programu na kolejny okres jego ustalenia powinny zostać powiązane z realizacją LPDI.
- **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej** – przyjęty uchwałą nr LXXIII/457/23 Rady Miejskiej Stronia Śląskiego z dnia 29 września 2023 roku, wyznacza ramy współpracy Zespołu Interdyscyplinarnego, grup diagnostyczno-pomocowych oraz instytucji udzielających pomocy osobom i rodzinom.
- **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029** – przyjęty uchwałą nr XXVII/147/25 Rady Miejskiej Stronia Śląskiego z dnia 29 października 2025 roku, tworzy bezpośrednie ramy dla profilaktyki, poradnictwa, pracy z rodziną, działań kierowanych do dzieci i młodzieży oraz współpracy z podmiotami leczniczymi i społecznymi.
- **Program współpracy Gminy Stronie Śląskie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2026** – określa formy współpracy finansowej i pozafinansowej z sektorem społecznym. Kolejne roczne programy powinny uwzględniać zadania wynikające z LPDI i możliwości powierzania organizacjom realizacji usług społecznych.
- **Program Ośłonowy Gminy Stronie Śląskie „Teleopieka dla Seniorów”** – przyjęty uchwałą nr LXVIII/429/23 Rady Miejskiej Stronia Śląskiego z dnia 31 maja 2023 roku, stanowi istniejący instrument wspierania bezpieczeństwa i samodzielnego funkcjonowania osób starszych w miejscu zamieszkania.

Wdrażanie LPDI powinno uwzględniać również coroczne budżety gminy, wieloletnią prognozę finansową, programy ośłonowe i zdrowotne, dokumenty dotyczące mieszkalnictwa, rewitalizacji oraz odbudowy po powodzi. Dokumenty te nie wyznaczają samodzielnie kierunku deinstytucjonalizacji, lecz decydują o realnych możliwościach lokalowych, transportowych, inwestycyjnych i finansowych gminy.

Dokumenty Powiatu Kłodzkiego

- **Strategia Rozwoju Powiatu Kłodzkiego na lata 2021–2030** – określa ponadgminne uwarunkowania rozwoju, w tym dostępność transportową, ochronę zdrowia, edukację i politykę społeczną. Ma znaczenie ze względu na korzystanie przez mieszkańców Stronia Śląskiego z usług zlokalizowanych poza gminą.

- **Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kłodzkiego na lata 2026–2031** – przyjęta 29 kwietnia 2026 roku, jest podstawowym dokumentem koordynującym działania powiatu w zakresie pomocy społecznej, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, pieczy zastępczej, usamodzielniania i interwencji kryzysowej.
- **Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2026–2030** – przyjęty uchwałą nr VII/32/2026 Rady Powiatu Kłodzkiego z dnia 29 kwietnia 2026 roku, określa zadania powiatu, PCPR, PFRON i partnerów w zakresie rehabilitacji, dostępności, aktywizacji i uczestnictwa społecznego osób z niepełnosprawnościami.
- **Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Kłodzkiego na lata 2024–2026** – reguluje rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy, wsparcie rodzin zastępczych oraz usamodzielnianie wychowanków. Ze względu na zakończenie okresu obowiązywania programu w pierwszym roku realizacji LPDI, po przyjęciu kolejnej edycji należy włączyć jej ustalenia do współpracy gminy z powiatem.

Zgodność LPDI z dokumentami powiatowymi ma znaczenie praktyczne. Część usług potrzebnych mieszkańcom Stronia Śląskiego należy do zadań powiatu albo jest racjonalna do organizowania w skali ponadgminnej. Dotyczy to zwłaszcza specjalistycznego poradnictwa, interwencji kryzysowej, pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej, orzecznictwa, wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz części usług zdrowia psychicznego.

4. Podstawy prawne opracowania i realizacji Planu

Opracowanie LPDI nie wynika z jednego przepisu ustanawiającego obowiązek przyjęcia takiego dokumentu przez gminę. Plan porządkuje jednak sposób realizacji licznych zadań własnych gminy i współpracy z innymi szczeblami samorządu. Podstawę jego opracowania i wdrażania tworzą łącznie przepisy dotyczące samorządu, pomocy społecznej, usług społecznych, wsparcia rodziny, zdrowia, niepełnosprawności, rynku pracy, mieszkalnictwa, dostępności, współpracy z sektorem społecznym oraz reagowania kryzysowego.

Wykaz przedstawiono według głównych obszarów regulacji. Akty prawne należy stosować w brzmieniu obowiązującym w czasie realizacji poszczególnych działań. Zmiana ustawy, aktu wykonawczego lub sposobu finansowania zadania nie wymaga automatycznie zmiany całego LPDI, jeżeli nie wpływa na jego cele i zasadniczą logikę interwencji.

4.1. Ustrój samorządu, finanse i organizacja usług

- **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** – określa zadania własne gminy, kompetencje jej organów oraz podstawy współpracy między jednostkami samorządu.
- **Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym** – określa zadania powiatu istotne dla usług ponadgminnych, w tym pomocy społecznej, wspierania osób z niepełnosprawnościami i ochrony zdrowia.
- **Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych** – wyznacza zasady planowania, finansowania i kontroli wydatków publicznych.

- **Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych** – zawiera ustawową definicję usług społecznych i mechanizmy ich programowania oraz koordynacji; ma znaczenie także dla gmin, które nie utworzyły CUS.
- **Ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych** – określa zasady nabywania usług, w tym możliwość stosowania aspektów społecznych i zamówień zastrzeżonych.

4.2. Pomoc społeczna, rodzina i przeciwdziałanie przemocy

- **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** – reguluje zadania gminy i powiatu, świadczenia, pracę socjalną, usługi opiekuńcze, ośrodki wsparcia, mieszkania treningowe i wspomagane oraz kierowanie do domów pomocy społecznej.
- **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** – określa zadania gminy w zakresie pracy z rodziną i asystentury oraz zadania powiatu dotyczące pieczy zastępczej i usamodzielniania.
- **Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”** – określa skoordynowane wsparcie dla kobiet w ciąży, dzieci i rodzin, w tym zadania asystenta rodziny.
- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej** – reguluje lokalny system profilaktyki, interwencji, ochrony i pomocy, w tym działanie zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych.
- **Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny** – ustanawia instrument wspierania rodzin wielodzietnych i ich dostępu do usług.

4.3. Niepełnosprawność, zdrowie i opieka długoterminowa

- **Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych** – określa zadania publiczne, instrumenty PFRON, rehabilitację i aktywizację osób z niepełnosprawnościami.
- **Ustawa z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym** – tworzy podstawę finansowania programów usług asystenckich, opieki wytchnieniowej i innych form wsparcia osób z niepełnosprawnościami.
- **Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami** – nakłada na podmioty publiczne obowiązki w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.
- **Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych** – reguluje finansowanie świadczeń zdrowotnych i współpracę z systemem społecznym.
- **Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej** – określa zasady funkcjonowania podmiotów leczniczych i udzielania świadczeń zdrowotnych.
- **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego** – reguluje ochronę praw osób doświadczających kryzysów psychicznych oraz zadania w zakresie opieki i wsparcia środowiskowego.

- **Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych** – ustanawia zasady monitorowania sytuacji osób starszych, w tym ich warunków życia, zdrowia, aktywności i dostępu do usług.

4.4. Profilaktyka uzależnień, aktywizacja i ekonomia społeczna

- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** – określa zadania gminy w zakresie profilaktyki, pomocy rodzinom i organizacji lokalnego systemu przeciwdziałania problemom alkoholowym.
- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** – reguluje zadania profilaktyczne, edukacyjne, lecznicze i reintegracyjne.
- **Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia** – określa instrumenty aktywizacji zawodowej i współpracy z publicznymi służbami zatrudnienia; zastąpiła wcześniejszą ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
- **Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym** – reguluje reintegrację społeczną i zawodową w centrach i klubach integracji społecznej.
- **Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej** – określa status podmiotów ekonomii społecznej, przedsiębiorstw społecznych oraz zasady wsparcia ekonomii społecznej.
- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie** – reguluje współpracę gminy z organizacjami pozarządowymi i powierzenie im realizacji zadań publicznych.

4.5. Mieszkalnictwo, bezpieczeństwo i reagowanie kryzysowe

- **Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego** – określa zadania gminy związane z zaspokajaniem potrzeb mieszkaniowych i gospodarowaniem zasobem mieszkaniowym.
- **Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych** – ustanawia instrument pomocy gospodarstwom domowym ponoszącym koszty utrzymania mieszkania.
- **Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym** – reguluje przygotowanie administracji publicznej do zapobiegania sytuacjom kryzysowym, reagowania i odbudowy.
- **Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej** – określa organizację ochrony ludności, ciągłość działania i przygotowanie podmiotów publicznych do zagrożeń.
- **Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi** – ustanawia szczególne instrumenty pomocy i odbudowy po powodzi.

Przepisy kryzysowe nie zmieniają istoty LPDI, ale w warunkach Stronia Śląskiego wpływają na standard organizowania usług. Planowanie powinno uwzględniać ciągłość opieki nad osobami zależnymi, możliwość kontaktu z osobami samotnymi, awaryjny transport, zabezpieczenie leków i sprzętu, dostęp do informacji oraz zasady współpracy służb społecznych z systemem ochrony ludności.

5. Deinstytucjonalizacja – definicja i podstawowe założenia

Deinstytucjonalizacja jest długotrwałym procesem rozwoju usług społecznych i zdrowotnych świadczonych w rodzinie, miejscu zamieszkania i społeczności lokalnej, tak aby osoba potrzebująca wsparcia mogła możliwie długo zachować samodzielność, wpływ na własne życie i więzi społeczne. Obejmuje zarówno zapobieganie kierowaniu osób do placówek całodobowych, jak i tworzenie warunków do bezpiecznego usamodzielnienia tych mieszkańców instytucji, dla których powrót do środowiska jest możliwy i zgodny z ich wolą.

Proces ten nie może być utożsamiany z prostą likwidacją placówek ani z przeniesieniem opieki z instytucji na rodzinę bez zapewnienia jej odpowiednich zasobów. Wsparcie całodobowe pozostaje potrzebne w sytuacjach, w których stan zdrowia, bezpieczeństwo lub zakres potrzeb wymagają stałej specjalistycznej opieki. Zadaniem deinstytucjonalizacji jest stworzenie rzeczywistego wyboru pomiędzy formami wsparcia, rozwijanie alternatyw środowiskowych oraz unikanie umieszczania osób w instytucjach wyłącznie z powodu braku usług w miejscu zamieszkania.

W Gminie Stronie Śląskie proces ten powinien być realizowany w sposób proporcjonalny do liczby mieszkańców, warunków przestrzennych i możliwości kadrowych. Nie każda usługa musi być prowadzona przez gminę we własnej jednostce. Część rozwiązań może być organizowana w partnerstwie z powiatem, sąsiednimi gminami, podmiotami leczniczymi, organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej. Kryterium wyboru powinny stanowić dostępność, jakość, trwałość i bezpieczeństwo usługi, a nie wyłącznie forma prawna jej wykonawcy.

Podstawowe zasady deinstytucjonalizacji przyjęte w Planie obejmują:

- **Pierwszeństwo wsparcia w społeczności lokalnej.** – Usługi domowe, mobilne, dzienne, sąsiedzkie, asystenckie i mieszkaniowe powinny być rozwijane przed kierowaniem osoby do długoterminowej opieki całodobowej, o ile zapewniają jej bezpieczeństwo i odpowiadają na rzeczywiste potrzeby.
- **Podmiotowość i prawo wyboru.** – Osoba korzystająca ze wsparcia powinna uczestniczyć w rozpoznaniu potrzeb, ustalaniu celów i wyborze form pomocy. Dotyczy to również sposobu komunikacji, miejsca świadczenia usługi i zakresu zaangażowania rodziny.
- **Indywidualizacja.** – Zakres i intensywność wsparcia powinny wynikać z sytuacji konkretnej osoby, a nie wyłącznie z przynależności do kategorii świadczeniobiorców lub posiadanego orzeczenia.
- **Profilaktyka i wczesna interwencja.** – System powinien reagować zanim trudność doprowadzi do utraty samodzielności, rozpadu rodziny, bezdomności, hospitalizacji lub konieczności całodobowej opieki.
- **Ciągłość i koordynacja.** – Przejście pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia, oświatą, rynkiem pracy i wsparciem mieszkaniowym powinno być możliwie płynne, a mieszkaniowiec nie powinien samodzielnie odtwarzać całej ścieżki pomocy w każdej instytucji.
- **Dostępność terytorialna i komunikacyjna.** – W gminie górskiej i rozproszonej sama formalna dostępność usługi nie jest wystarczająca. Należy uwzględniać transport, usługi mobilne, godziny świadczenia, bariery architektoniczne, dostępność cyfrową i informacyjno-komunikacyjną.

- **Wsparcie opiekunów faktycznych.** – Rodzina i osoby bliskie powinny mieć dostęp do informacji, poradnictwa, szkoleń, opieki wytchnieniowej i pomocy w sytuacjach przeciążenia. Ich praca nie może zastępować odpowiedzialności systemu publicznego.
- **Partnerstwo lokalne i ponadlokalne.** – Mała skala gminy wymaga współdzielenia zasobów, zlecania zadań, tworzenia usług międzygminnych i wykorzystywania potencjału powiatu, organizacji społecznych i podmiotów ekonomii społecznej.
- **Jakość, stabilność i rozwój kadr.** – Usługi powinny być świadczone przez osoby posiadające odpowiednie kompetencje, w oparciu o standardy, superwizję, szkolenia i warunki pracy sprzyjające utrzymaniu personelu.
- **Odporność na sytuacje kryzysowe.** – System usług powinien zachowywać zdolność kontaktu z osobami najbardziej narażonymi, kontynuowania opieki i szybkiego uruchamiania pomocy podczas powodzi, awarii, ekstremalnych zjawisk pogodowych lub innych zagrożeń.
- **Monitorowanie efektów.** – Ocena realizacji Planu powinna dotyczyć nie tylko liczby wykonanych świadczeń, lecz także dostępności, ciągłości pomocy, utrzymania samodzielności i jakości życia mieszkańców.

6. Grupy objęte procesem deinstytucjonalizacji i kierunki rozwoju usług

Proces deinstytucjonalizacji obejmuje mieszkańców, którzy ze względu na wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność, sytuację rodzinną, kryzys mieszkaniowy, psychiczny lub społeczny mogą potrzebować wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Podział na grupy służy uporządkowaniu planowania, ale nie powinien prowadzić do tworzenia odrębnych i niekomunikujących się systemów. Jedna osoba może jednocześnie należeć do kilku grup, np. być seniorem z niepełnosprawnością, opiekunem bliskiej osoby i osobą poszkodowaną w powodzi.

W każdym obszarze konieczne jest uwzględnienie czterech poziomów działania: profilaktyki i informacji, wczesnej pomocy, regularnych usług środowiskowych oraz specjalistycznego wsparcia w sytuacji wysokiej intensywności potrzeb. Kierunki wskazane poniżej stanowią ramę dla diagnozy i części operacyjnej Planu; ich faktyczny zakres będzie wynikał z ustaleń diagnostycznych, dostępnych zasobów i decyzji finansowych gminy.

6.1. Osoby starsze

Spadek liczby mieszkańców i wzrost znaczenia starszych grup wieku należą do podstawowych uwarunkowań społecznych Gminy Stronie Śląskie. Potrzeby osób starszych są zróżnicowane: część pozostaje aktywna i oczekuje możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, inne osoby wymagają okresowej pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego, transportu, teleopieki albo stałych usług opiekuńczych. Szczególnie narażone na izolację są osoby samotne, mieszkające poza główną miejscowością, mające trudności z poruszaniem się lub pozbawione regularnego wsparcia rodziny.

Kierunek deinstytucjonalizacji powinien obejmować utrzymanie i rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, usług sąsiedzkich, teleopieki, dowozu do usług zdrowotnych i społecznych, drobnej pomocy technicznej i gospodarczej, poradnictwa oraz dziennych form aktywności. Istotne jest także rozpoznawanie samotności, ryzyka upadków, otępienia i przeciążenia opiekunów. Klub „Senior+” i inne

miejsca aktywności powinny pełnić nie tylko funkcję integracyjną, ale również informacyjną i profilaktyczną, pomagając wcześniej identyfikować narastające potrzeby.

6.2. Osoby z niepełnosprawnościami, osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunowie

Wsparcie tej grupy powinno służyć możliwie niezależnemu funkcjonowaniu, uczestnictwu w życiu lokalnym i ograniczaniu zależności od opieki całodobowej. Potrzeby nie wynikają wyłącznie z rodzaju lub stopnia niepełnosprawności. Zależą również od warunków mieszkaniowych, dostępności transportu, sytuacji rodzinnej, możliwości komunikowania się, aktywności zawodowej i dostępności usług zdrowotnych.

Kierunki rozwoju obejmują usługi asystenta osobistego, usługi opiekuńcze i specjalistyczne, opiekę wytchnieniową, rehabilitację możliwie blisko miejsca zamieszkania, transport, wypożyczanie sprzętu pomocniczego, likwidację barier, poradnictwo oraz wsparcie w dostępie do instrumentów PCPR i PFRON. W dłuższej perspektywie należy analizować możliwość rozwoju mieszkalnictwa treningowego lub wspomaganego, przy czym w małej gminie racjonalnym rozwiązaniem może być przedsięwzięcie ponadgminne albo pojedyncze mieszkanie z elastycznym koszykiem usług, a nie tworzenie odrębnej rozbudowanej placówki.

Opiekunowie faktyczni powinni być traktowani jako odrębni odbiorcy wsparcia. Potrzebują informacji, krótkotrwałego zastępstwa w opiece, poradnictwa psychologicznego i prawnego, szkoleń dotyczących codziennej opieki oraz możliwości reagowania w nagłej sytuacji. Brak wsparcia opiekuna zwiększa ryzyko przeciążenia całej rodziny i przedwczesnego kierowania osoby zależnej do opieki instytucjonalnej.

6.3. Osoby doświadczające kryzysów zdrowia psychicznego

Kryzys zdrowia psychicznego może dotyczyć osób w każdym wieku i nie zawsze wiąże się z formalnym rozpoznaniem choroby. W warunkach Stronia Śląskiego szczególnego znaczenia nabierają następstwa doświadczeń powodziowych, utraty dorobku, niepewności mieszkaniowej i ekonomicznej, a także długotrwałego obciążenia osób udzielających pomocy. Problemem może być również odległość od specjalistycznych świadczeń i ograniczona liczba dostępnych specjalistów.

Rozwój usług powinien obejmować łatwo dostępne poradnictwo psychologiczne, interwencję kryzysową, działania psychoedukacyjne, grupy wsparcia, profilaktykę samobójstw, wsparcie dzieci i młodzieży oraz mechanizmy kierowania do psychiatrii środowiskowej i leczenia specjalistycznego. Istotne jest wypracowanie czytelnej ścieżki pomocy, dzięki której pracownik OPS, szkoły, przychodni, Policji lub organizacji społecznej wie, gdzie skierować osobę i jak zapewnić kontynuację wsparcia po zakończeniu ostrej fazy kryzysu.

6.4. Dzieci, młodzież i rodziny wymagające wsparcia

W odniesieniu do dzieci deinstytucjonalizacja oznacza przede wszystkim wzmacnianie rodziny naturalnej i zapobieganie sytuacjom, w których dziecko musi zostać umieszczone poza rodziną. Pomoc powinna być uruchamiana możliwie wcześnie, zanim problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc, uzależnienie, kryzys psychiczny, ubóstwo lub trudności mieszkaniowe doprowadzą do trwałego pogorszenia sytuacji dziecka.

Podstawowe kierunki obejmują pracę socjalną, asystenturę rodziny, poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne, terapię rodzinną, profilaktykę przemocy i uzależnień, wsparcie kompetencji rodzicielskich, pomoc w nauce i organizację bezpiecznych form spędzania czasu. Szkoły i przedszkola

powinny być ważnym elementem wczesnego rozpoznawania problemów, lecz nie mogą pozostawać jedynym miejscem pomocy. Potrzebna jest współpraca OPS, oświaty, ochrony zdrowia, sądu, Policji, organizacji społecznych oraz PCPR.

Jeżeli umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest konieczne, gmina powinna kontynuować pracę z rodziną biologiczną, a w przypadku możliwości powrotu dziecka – przygotowywać rodzinę do ponownego przejęcia opieki. Współpraca z Powiatem Kłodzkim powinna obejmować również usamodzielnianie młodych osób opuszczających pieczę i zapewnianie im dostępu do mieszkania, edukacji, zatrudnienia i wsparcia emocjonalnego.

6.5. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone utratą mieszkania

Bezdomność w niewielkiej gminie może być liczbowo ograniczona, jednak każda taka sytuacja wymaga intensywnej i skoordynowanej pomocy. Istotna jest również grupa osób zagrożonych utratą mieszkania wskutek zadłużenia, konfliktu rodzinnego, przemocy, stanu technicznego budynku, ubóstwa albo skutków klęski żywiołowej. Wczesna interwencja mieszkaniowa jest zwykle skuteczniejsza i mniej kosztowna niż pomoc podejmowana po utracie lokalu.

Kierunki działania obejmują poradnictwo mieszkaniowe i prawne, pomoc w uzyskaniu dodatków i świadczeń, pracę z zadłużeniem, interwencję w sytuacji przemocy, współpracę z zarządcami zasobów, zabezpieczenie tymczasowego schronienia oraz możliwość kierowania do usług ponadgminnych. W przypadkach długotrwałej bezdomności potrzebne jest łączenie wsparcia mieszkaniowego z pracą socjalną, leczeniem, pomocą psychologiczną i aktywizacją zawodową.

6.6. Osoby i rodziny zagrożone ubóstwem, wykluczeniem lub wymagające reintegracji

Do tej grupy należą m.in. osoby długotrwale bezrobotne, osoby uzależnione i ich rodziny, osoby opuszczające zakłady karne lub inne instytucje, osoby doznające przemocy, migranci i uchodźcy wymagający wsparcia integracyjnego oraz mieszkańcy pozostający poza formalnym systemem pomocy mimo narastających problemów. Wspólnym elementem jest ryzyko trwałego osłabienia relacji społecznych, utraty zdolności do samodzielnego rozwiązywania problemów i uzależnienia od interwencyjnych form pomocy.

Kierunki rozwoju obejmują pracę socjalną, poradnictwo, aktywizację społeczną i zawodową, zatrudnienie socjalne, terapię i profilaktykę uzależnień, wsparcie osób doznających przemocy, mediacje, pomoc w odbudowie relacji oraz angażowanie podmiotów ekonomii społecznej. W niewielkiej gminie część usług reintegracyjnych powinna być organizowana we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, PCPR i podmiotami działającymi w innych gminach powiatu.

6.7. Osoby dotknięte skutkami klęsk żywiołowych i innych sytuacji kryzysowych

Ta kategoria ma w Stroniu Śląskim znaczenie przekrojowe. Powódź z 2024 roku nie stworzyła jednorodnej grupy odbiorców pomocy, lecz zwiększyła potrzeby osób starszych, rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami, przedsiębiorców, najemców i właścicieli mieszkań oraz osób wcześniej niekorzystających z pomocy społecznej. W 2024 roku pomocą społeczną z powodu klęski żywiołowej objęto 1 270 osób, a w 2025 roku nadal 172 osoby. Pokazuje to, że skutki katastrofy mają zarówno charakter nagły, jak i długotrwały.

Wsparcie powinno obejmować nie tylko świadczenia pieniężne i pomoc rzeczową, lecz również informację, pomoc w procedurach administracyjnych, poradnictwo mieszkaniowe i prawne, wsparcie

psychologiczne, odbudowę miejsc aktywności społecznej oraz działania kierowane do osób, których funkcjonowanie pogorszyło się dopiero po pewnym czasie. Konieczne jest utrzymywanie aktualnej wiedzy o osobach wymagających pomocy w ewakuacji, zależnych od energii elektrycznej lub sprzętu medycznego, samotnych i mających ograniczoną mobilność.

Doświadczenia po powodzi powinny zostać wykorzystane do budowania trwałej odporności systemu usług społecznych. Obejmuje to zasady awaryjnego kontaktu z mieszkańcami, rezerwowe miejsca świadczenia usług, współpracę OPS ze służbami ratowniczymi i ochroną zdrowia, przygotowanie wolontariuszy, zabezpieczenie dokumentacji i danych oraz możliwość szybkiego uruchomienia pomocy mobilnej. Tak rozumiana odporność uzupełnia proces deinstytucjonalizacji, ponieważ pozwala osobom wymagającym wsparcia pozostać bezpiecznie w społeczności także w warunkach zakłócenia zwykłego działania instytucji.

7. Znaczenie ram części I dla dalszej konstrukcji Planu

Przedstawione ramy prowadzą do przyjęcia, że LPDI dla Gminy Stronie Śląskie powinien być dokumentem selektywnym i możliwym do wykonania. Nie powinien powielać pełnego katalogu zadań pomocy społecznej ani zakładać tworzenia każdej formy wsparcia we własnych strukturach gminy. Powinien natomiast wskazywać te usługi i mechanizmy koordynacji, które odpowiadają na najważniejsze lokalne deficyty, zapobiegają utracie samodzielności i mogą być utrzymane po zakończeniu finansowania projektowego.

Część diagnostyczna Planu powinna zatem rozróżniać potrzeby trwałe od nadzwyczajnych skutków powodzi, analizować dostępność usług w poszczególnych miejscowościach, uwzględniać zdolność OPS i partnerów do realizacji nowych zadań oraz identyfikować usługi, które wymagają współpracy ponadgminnej. Część operacyjna powinna określać priorytety, realizatorów, partnerów, źródła finansowania, wskaźniki i minimalny standard ciągłości usług w sytuacji kryzysowej.

Takie podejście pozwala zachować zgodność z kierunkami europejskimi, krajowymi i dolnośląskim RPDI, a jednocześnie uwzględnia szczególne warunki Stronia Śląskiego: niewielką skalę ludnościową, górskie i przygraniczne położenie, rozproszenie części zabudowy, ograniczoną dostępność specjalistów oraz trwający proces odbudowy po powodzi.

CZĘŚĆ II.

DIAGNOZA LOKALNEGO SYSTEMU I POTRZEB W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI

1. Wprowadzenie

Część II przedstawia podstawowe ustalenia diagnostyczne, które uzasadniają kierunki interwencji przyjmowane w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Stronie Śląskie na lata 2026–2029. Jej zadaniem nie jest powtórzenie pełnej diagnozy społecznej, lecz syntetyczne wskazanie tych zjawisk, zasobów, deficytów i zależności, które mają bezpośrednie znaczenie dla rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej.

Podstawę ustaleń stanowi wieloźródłowy materiał analityczny obejmujący dane demograficzne i budżetowe przekazane przez Gminę, dane Ośrodka Pomocy Społecznej, Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021–2025, raporty o stanie gminy, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stronie Śląskie na lata 2021–2031 oraz wyniki badań ankietowych mieszkańców, dzieci i młodzieży przeprowadzonych w 2026 roku. Poszczególne źródła różnią się zakresem, metodą ewidencji i momentem odniesienia, dlatego w analizie zachowano spójność serii danych i unikano mechanicznego łączenia wartości pochodzących z odmiennych rejestrów.

Diagnoza dla LPDI ma charakter funkcjonalny. Oznacza to, że nie ogranicza się do ustalenia skali korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Obejmuje także osoby, które nie są klientami OPS, lecz doświadczają ograniczeń w dostępie do transportu, opieki, wsparcia psychologicznego, informacji, aktywności społecznej albo usług pozwalających na pozostanie we własnym miejscu zamieszkania. Taki sposób rozumienia potrzeb jest zgodny z ideą usług społecznych kierowanych do całej wspólnoty, przy jednoczesnym priorytecie dla osób i rodzin znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

Interpretacja danych wymaga odrębnego potraktowania skutków powodzi z września 2024 roku. Zdarzenie to gwałtownie zwiększyło liczbę osób objętych pomocą, wydatki w dziale pomocy społecznej oraz obciążenie organizacyjne gminy i OPS. Dane z lat 2024–2025 odzwierciedlają zatem jednocześnie trwałe problemy społeczne i nadzwyczajne działania ratunkowe oraz odbudowę. W części diagnostycznej rozróżnia się te dwa wymiary, nie pomniejszając przy tym długofalowych skutków katastrofy dla zdrowia psychicznego, warunków mieszkaniowych, więzi społecznych i ciągłości usług.

2. Metodologia i źródła ustaleń diagnostycznych

2.1. Analiza danych zastanych

Analiza danych zastanych objęła dokumenty o charakterze statystycznym, sprawozdawczym, strategicznym i programowym. Pozwoliła ona na rozpoznanie procesów zachodzących w dłuższym okresie oraz porównanie sytuacji sprzed powodzi z okresem bezpośrednio po katastrofie. Wykorzystano przede wszystkim:

- formularz danych Gminy Stronie Śląskie obejmujący demografię, budżet i zasoby instytucjonalne w latach 2021–2025;
- formularz danych Ośrodka Pomocy Społecznej obejmujący osoby objęte pomocą, przyczyny wsparcia, zasoby kadrowe oraz wykorzystanie usług w latach 2021–2025;
- Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021–2025;
- Raporty o stanie Gminy Stronie Śląskie za lata 2023, 2024 i 2025;
- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stronie Śląskie na lata 2021–2031;
- informacje o lokalnych programach, jednostkach, organizacjach i usługach mających znaczenie dla deinstytucjonalizacji.

Dane administracyjne pokazują przede wszystkim potrzeby ujawnione, czyli takie, które doprowadziły do kontaktu mieszkańca z instytucją, wydania decyzji albo skorzystania z usługi. Nie opisują w pełni potrzeb niezaspokojonych, ukrytych lub realizowanych przez rodzinę, sąsiadów, organizacje społeczne i podmioty spoza gminy. Z tego względu zostały zestawione z opiniami mieszkańców i wnioskami jakościowymi wynikającymi z odpowiedzi otwartych.

2.2. Badania ilościowe mieszkańców

W 2026 roku przeprowadzono dwa badania ankietowe. Pierwsze skierowano do dorosłych mieszkańców gminy i uzyskano 51 kompletnych odpowiedzi. Drugie objęło dzieci i młodzież i przyniosło 13 odpowiedzi. Kwestionariusze dotyczyły postrzeganych problemów społecznych, dostępności i jakości usług, oceny instytucji, priorytetowych grup wsparcia, potrzeby rozwoju konkretnych usług oraz gotowości do zaangażowania społecznego.

Oba badania miały charakter rozpoznawczy i nie były realizowane na próbie losowej. W badaniu dorosłych nadreprezentowane były kobiety (84,3%), mieszkańcy miasta (72,5%) oraz osoby w wieku 36 lat i więcej (82,3%). W badaniu dzieci i młodzieży mieszkańcy miasta stanowili 69,2%, a mieszkańcy wsi 30,8%. Wyników nie należy zatem traktować jako statystycznego oszacowania opinii całej populacji. Ich wartość polega na identyfikacji powtarzających się potrzeb i kierunków, które następnie zweryfikowano w danych administracyjnych i dokumentach gminy.

Zgodnie z przyjętą zasadą prezentacji wyniki ankiet podawane są w procentach, z zaokrągleniem do jednego miejsca po przecinku. Przy pytaniach wielokrotnego wyboru odsetki nie sumują się do 100%. W skalach oceny dostępności, jakości i instytucji odpowiedź „nie mam zdania” analizowano oddzielnie, ponieważ duży udział takich odpowiedzi może wskazywać zarówno na brak osobistego doświadczenia, jak i na niską widoczność danej usługi.

2.3. Wykorzystanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021–2031 stanowiła ważny punkt odniesienia dla oceny ciągłości zjawisk. Jej diagnoza obejmowała m.in. rodzinę i pieczę zastępczą, niepełnosprawność, zdrowie psychiczne, uzależnienia, przemoc, aktywność seniorów, bezrobocie, ubóstwo i bezpieczeństwo. Wskazywała już wówczas na depopulację, ujemny przyrost naturalny, wzrost udziału osób starszych, migrację, brak rodzin wspierających, zagrożenie samotnością seniorów oraz potrzebę rozwoju usług dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Ustalenia Strategii potraktowano jako diagnozę bazową, a nie opis aktualnego stanu. Zweryfikowano je przy użyciu danych z lat 2021–2025 i badań z 2026 roku. Pozwala to odróżnić zjawiska utrzymujące się od tych, które zmieniły skalę albo charakter, oraz uwzględnić nowe potrzeby powstałe po powodzi.

2.4. Zasady interpretacji

- **Trend przed wartością jednoroczną.** Wnioski opierano na zmianach wieloletnich, a nie na pojedynczym wzroście lub spadku.
- **Oddzielenie danych nadzwyczajnych.** Wartości dotyczące 2024 i części 2025 roku interpretowano z uwzględnieniem pomocy popowodziowej.
- **Rozróżnienie dostępności i jakości.** Dobra ocena jakości istniejącej usługi nie oznacza, że jest ona dostępna dla wszystkich potrzebujących.
- **Ostrożność wobec małych liczb.** W małej gminie pojedyncze przypadki mogą silnie zmieniać wskaźniki, dlatego znaczenie ma również charakter i ciężar potrzeby.
- **Uwzględnienie geografii usług.** Dostępność oceniano nie tylko przez sam fakt istnienia usługi, ale również przez możliwość dojazdu, godziny świadczenia i dotarcie do mieszkańców wsi.
- **Pierwszeństwo dla usług środowiskowych.** Wnioski formułowano pod kątem rozwiązań wspierających pozostanie osoby w jej środowisku życia, przy zachowaniu dostępu do wsparcia całodobowego, gdy jest niezbędne.

3. Ustalenia diagnostyczne

3.1. Charakterystyka gminy, układ osadniczy i dostępność przestrzenna

Stronie Śląskie jest niewielką gminą miejsko-wiejską o powierzchni 146 km², obejmującą miasto oraz 14 górskich wsi skupionych w 9 sołectwach. Rozproszenie miejscowości, ukształtowanie terenu i oddalenie od Kłodzka oraz innych ośrodków koncentracji usług wpływają na codzienne funkcjonowanie mieszkańców. Usługa istniejąca formalnie w mieście nie jest automatycznie dostępna dla osoby starszej, osoby z niepełnosprawnością, rodziny bez samochodu albo młodej osoby mieszkającej w oddalonej wsi.

Warunki przestrzenne zwiększają znaczenie transportu publicznego i specjalistycznego, usług mobilnych, teleopieki, wizyt domowych oraz organizowania części działań w obiektach położonych bliżej mieszkańców sołectw. Wpływają również na koszt i czas pracy kadr. Raport o stanie gminy za 2025 rok wskazuje, że barierą w świadczeniu usług opiekuńczych jest konieczność dojazdu prywatnym środkiem transportu do mieszkańców terenów wiejskich oraz brak podmiotów gotowych świadczyć takie usługi lokalnie.

Problem dostępności przestrzennej znajduje potwierdzenie w badaniach. Ograniczoną komunikację pomiędzy miastem i wsiami wskazało 33,3% dorosłych respondentów, a 64,7% wysoko oceniło potrzebę transportu specjalistycznego dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. W badaniu dzieci i młodzieży poprawa transportu uzyskała 76,9% ocen 4–5, a odpowiedzi otwarte zwracały uwagę na niedopasowanie połączeń do zajęć i treningów.

3.2. Depopulacja i starzenie się mieszkańców

Najbardziej trwałym procesem kształtującym zapotrzebowanie na usługi jest jednoczesna depopulacja i starzenie się mieszkańców. Według spójnej serii danych przekazanej przez Gminę liczba mieszkańców zmniejszyła się w latach 2021–2025 o 4,7%. Spadek liczby dzieci i młodzieży był wyraźnie szybszy i wyniósł 13,2%, podczas gdy liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 6,0%. Udział tej ostatniej grupy zwiększył się z 27,0% do 30,1%.

Rok	Mieszkańcy	Wiek 0–17	Wiek produkcyjny*	Wiek poprodukcyjny *	Udział wieku poprodukcyjnego
2021	6 918	1 143	3 904	1 871	27,0%
2022	6 822	1 113	3 799	1 910	28,0%
2023	6 758	1 073	3 740	1 945	28,8%
2024	6 702	1 047	3 676	1 979	29,5%
2025	6 592	992	3 616	1 984	30,1%
Zmiana 2021–2025	–4,7%	–13,2%	–7,4%	+6,0%	+3,1 p.p.

Źródło: formularz danych Gminy Stronie Śląskie. *Wiek produkcyjny: mężczyźni 18–64 lata i kobiety 18–59 lat; wiek poprodukcyjny: mężczyźni 65+ i kobiety 60+.

Dodatkowym potwierdzeniem osłabienia zastępowalności pokoleń są dane ewidencyjne z Raportu o stanie gminy za 2025 rok. Liczba urodzeń zmniejszyła się z 40 w 2021 roku do 16 w 2025 roku. Oznacza to, że w kolejnych latach gmina będzie jednocześnie doświadczać wzrostu potrzeb opiekuńczych oraz zmniejszania zasobu potencjalnych opiekunów rodzinnych i pracowników usług społecznych.

Wyniki badania mieszkańców są zgodne z tym obrazem: starzenie się mieszkańców było najczęściej wskazywanym problemem i uzyskało 74,5% wskazań. Jednocześnie osoby starsze zostały wskazane jako jedna z grup wymagających największego wsparcia przez 43,1% respondentów, a osoby samotne i zagrożone wykluczeniem społecznym przez 54,9%. Wymaga to traktowania samotności, izolacji i braku nieformalnego wsparcia jako odrębnych czynników ryzyka, a nie wyłącznie jako skutku ubóstwa lub choroby.

3.3. Powódź z 2024 roku jako trwałe uwarunkowanie systemu usług

Powódź z września 2024 roku była zdarzeniem, które zmieniło zarówno skalę bieżących zadań, jak i warunki realizacji polityki społecznej. W 2024 roku pomocą z powodu klęski żywiołowej objęto 1 270 osób, a w 2025 roku nadal 172 osoby. W tym samym czasie ogólna liczba osób objętych pomocą społeczną wzrosła ze 135 w 2023 roku do 1 340 w 2024 roku, a następnie spadła do 281 w 2025 roku. Wartości te nie oznaczają trwałego, wielokrotnego wzrostu tradycyjnych problemów pomocy społecznej, lecz przede wszystkim masowe uruchomienie pomocy dla poszkodowanych.

Nadzwyczajny charakter okresu potwierdzają finanse. Wydatki budżetowe w dziale 852 „Pomoc społeczna” wynosiły od około 1,1 do 1,7 mln zł rocznie w latach 2021–2023, w 2024 roku wzrosły do

56,5 mln zł, a w 2025 roku wyniosły 8,3 mln zł. Raport za 2025 rok wskazuje ponadto na 277 wniosków o pomoc popowodziową oraz wydatkowanie ponad 3,2 mln zł na związane z nią zasiłki i obsługę.

Skutki katastrofy wykraczają poza pomoc finansową. Obejmują utratę lub uszkodzenie mieszkań, czasowe przenoszenie usług i placówek, ograniczenie dostępu do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, przerwanie dotychczasowych aktywności, obciążenie pracowników oraz doświadczenie zagrożenia i traumy. Przykładem wpływu na ciągłość usług było czasowe zawieszenie działalności Klubu „Senior+”, którego pomieszczenia udostępniono na potrzeby żłobka. Raport podkreśla, że seniorzy dotkliwie odczuli brak miejsca spotkań i kontaktów społecznych.

Wnioskiem dla LPDI jest konieczność połączenia odbudowy materialnej z odbudową społeczną. Rozwijane usługi powinny wzmacniać zdrowie psychiczne mieszkańców, więzi sąsiedzkie, lokalne sieci wolontariatu i gotowość do działania kryzysowego. Nowe lub modernizowane obiekty społeczne powinny być dostępne, odporne na przerwy w funkcjonowaniu i możliwe do wykorzystania w różnych celach, a kluczowe usługi powinny posiadać uproszczone procedury ciągłości działania na wypadek kolejnego zdarzenia nadzwyczajnego.

3.4. Pomoc społeczna i struktura ujawnionych problemów

Po wyłączeniu nadzwyczajnego wpływu powodzi dane wskazują na stopniowy spadek liczby osób objętych tradycyjnymi formami pomocy społecznej. W latach 2021–2023 liczba ta zmniejszyła się z 193 do 135. Nie oznacza to zaniku potrzeb. Część z nich może być zaspokajana poza systemem świadczeń, a część nie prowadzi do spełnienia kryteriów pomocy finansowej. Dla LPDI ważne jest zatem odróżnienie liczby świadczeniobiorców od faktycznego zapotrzebowania na usługi.

Powód objęcia pomocą	2021	2022	2023	2024	2025	Zmiana 2021–2025
Ubóstwo	122	104	72	64	68	–44,3%
Bezrobocie	108	84	76	51	55	–49,1%
Niepełnosprawność	54	50	44	47	45	–16,7%
Długotrwała lub ciężka choroba	30	41	46	21	18	–40,0%
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	85	55	36	34	33	–61,2%
Alkoholizm lub narkomania	13	15	14	10	5	–61,5%
Bezdomność	3	4	1	4	4	+33,3%
Kłęska żywiołowa	0	0	0	1 270	172	—

Źródło: formularz danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Stroniu Śląskim. Jedna osoba może występować w więcej niż jednej kategorii.

Najbardziej trwałymi przyczynami korzystania z pomocy pozostają ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, choroba i trudności opiekuńczo-wychowawcze. Ich liczebność jest mniejsza niż na początku analizowanego okresu, jednak problemy te często współwystępują w tych samych rodzinach. Wymagają nie tylko świadczeń pieniężnych, ale również pracy socjalnej, poradnictwa, aktywizacji, asystentury rodziny, wsparcia zdrowotnego i mieszkaniowego.

W 2025 roku 59 rodzin korzystało z pomocy przez co najmniej trzy lata, a 119 osób pozostawało w takich rodzinach. Pokazuje to obecność grupy wymagającej długofalowej, zintegrowanej pracy. Równocześnie ponad jedna piąta pomocy miała formę niepieniężną, co potwierdza potrzebę dalszego przesuwania ciężaru interwencji w stronę usług, aktywizacji i wsparcia funkcjonalnego.

3.5. Osoby starsze, samotność i potrzeby opiekuńcze

Wzrost liczby osób starszych nie przekłada się obecnie na proporcjonalny wzrost liczby korzystających z odpłatnych usług opiekuńczych OPS. W latach 2021–2025 korzystało z nich od 3 do 11 osób, a w 2025 roku 4 osoby. Raport o stanie gminy wyjaśnia, że część potrzeb jest zaspokajana przez bezpłatne usługi opiekuńcze realizowane przez organizacje pozarządowe ze środków europejskich. Niska liczba odbiorców usług gminnych nie może więc być interpretowana jako brak zapotrzebowania.

Istniejący system obejmuje Klub „Senior+”, który w 2025 roku był miejscem aktywności dla 20 osób, oraz program teleopieki, z którego korzystały 22 osoby. Są to wartościowe zasoby, lecz skala demograficzna grupy senioralnej i rozproszenie osadnicze wskazują na potrzebę rozwoju bardziej zróżnicowanego pakietu: usług opiekuńczych i sąsiedzkich, wsparcia domowego, transportu, teleopieki, rehabilitacji, dziennych form pobytu, działań międzypokoleniowych oraz wsparcia opiekunów faktycznych.

W badaniu mieszkańców dostępność usług dla seniorów została oceniona lepiej niż dla pozostałych analizowanych grup: 72,5% wszystkich respondentów oceniło ją pozytywnie, a 78,4% pozytywnie oceniło jakość. Jednocześnie 60,8% wysoko oceniło potrzebę usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, 58,8% rozwój klubów seniora i Uniwersytetu Trzeciego Wieku, 56,9% dzienne domy pomocy, a 64,7% transport specjalistyczny. Wyniki te wskazują, że istniejąca oferta jest zauważana, ale nie wyczerpuje przyszłych potrzeb.

Szczegółnej uwagi wymagają osoby starsze żyjące samotnie, pozostające poza siecią rodzinną lub mieszkające w oddalonych miejscowościach. W ich przypadku potrzebne jest aktywne rozpoznawanie ryzyka, ponieważ osoba o ograniczonej mobilności może nie zgłosić potrzeby samodzielnie. System powinien łączyć pracę socjalną z informacją od sołtysów, sąsiadów, ochrony zdrowia, OSP i organizacji społecznych, przy zachowaniu zasad ochrony danych i podmiotowości mieszkańca.

3.6. Osoby z niepełnosprawnościami i opiekunowie faktyczni

Niepełnosprawność pozostaje jedną z najczęstszych i najbardziej stabilnych przyczyn korzystania z pomocy społecznej. W 2025 roku wsparciem z tego powodu objęto 45 osób. Jednocześnie specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi praktycznie nie były realizowane. Powstaje zatem różnica między rozpoznaną grupą potrzeb a dostępnością specjalistycznego wsparcia środowiskowego.

W badaniu mieszkańców osoby z niepełnosprawnościami wskazało jako grupę priorytetową 35,3% respondentów. Dostępność usług dla tej grupy pozytywnie oceniło 45,1% wszystkich badanych, natomiast jakość 58,8%. Różnica między oceną jakości a dostępnością sugeruje, że istniejące wsparcie bywa oceniane dobrze przez osoby, które je znają, ale nie ma wystarczającego zasięgu lub widoczności.

Wśród potrzebnych usług 58,8% respondentów wysoko oceniło środowiskowy dzienny dom dla osób z niepełnosprawnościami, 52,9% usługi asystenckie, 52,9% mieszkania wspomagane, 47,1% opiekę wytchnieniową, a 51,0% szkolenia dla opiekunów nieformalnych. Wyniki należy interpretować łącznie: kluczowe jest stworzenie elastycznej ścieżki wsparcia obejmującej osobę i jej opiekuna, a nie uruchamianie pojedynczych, niepowiązanych projektów.

Dla małej gminy nie każda usługa specjalistyczna powinna mieć odrębną stałą placówkę. Część rozwiązań może być organizowana mobilnie, okresowo, w partnerstwie z powiatem lub sąsiednimi gminami. Usługi codzienne, takie jak asystencja, pomoc sąsiedzka, dowóz, teleopieka i wytchnienie opiekuna, powinny jednak pozostawać możliwie blisko miejsca zamieszkania.

3.7. Dzieci, młodzież i rodziny

Liczba dzieci i młodzieży w gminie maleje szybciej niż ogólna liczba mieszkańców, ale nie zmniejsza to znaczenia usług dla tej grupy. Ograniczona liczba rówieśników, rozproszenie miejscowości, dojazdy i osłabienie części infrastruktury po powodzi mogą pogłębiać izolację oraz skłaniać młodych ludzi do wiązania przyszłości z większymi ośrodkami. Raporty gminne wskazują jednocześnie na brak pozaszkolnych klubów dla dzieci i młodzieży.

W 2025 roku przywrócono stanowisko asystenta rodziny. Z jego wsparcia korzystało 8 rodzin. Jest to ważne po okresie, w którym z powodu trudności naborowych asystentura nie była realizowana. Stabilność tej usługi ma znaczenie dla zapobiegania pogłębianiu się kryzysów opiekuńczo-wychowawczych i umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

W badaniu dorosłych rodziny z dziećmi przeżywające trudności wskazało jako grupę priorytetową 37,3% respondentów. Jednocześnie dostępność usług dla rodzin w kryzysie wychowawczym pozytywnie oceniło 29,4% wszystkich badanych, a jakość 35,3%. Były to najniższe oceny wśród analizowanych grup. Wysoki udział odpowiedzi „nie mam zdania” wskazuje dodatkowo na ograniczoną widoczność ścieżek pomocy.

Badanie dzieci i młodzieży, mimo małej liczby odpowiedzi, dostarcza spójnych sygnałów. Brak miejsc do spędzania wolnego czasu wskazało 69,2% respondentów, a małą liczbę zajęć i wydarzeń 61,5%. Potrzebę większej liczby miejsc spotkań dla młodzieży wysoko oceniło 76,9%, poprawę transportu również 76,9%, a więcej bezpiecznych miejsc zabaw 69,2%. Odpowiedzi otwarte rozwijały te potrzeby o kluby i miejsca spotkań, infrastrukturę sportową, ścieżki rowerowe oraz połączenia umożliwiające udział w zajęciach.

Wniosek diagnostyczny obejmuje zatem zarówno pomoc rodzinom w kryzysie, jak i ofertę powszechną dla dzieci i młodzieży. Profilaktyka powinna łączyć wsparcie psychologiczne, zajęcia pozalekcyjne, miejsca bezpiecznego spotkania, sport i kulturę, pracę podwórkową lub mobilną oraz dostępny transport. Rozwiązania te mogą jednocześnie wzmacniać więzi lokalne i ograniczać odpływ młodych mieszkańców.

3.8. Zdrowie psychiczne, uzależnienia i przemoc domowa

Zdrowie psychiczne jest obszarem, w którym dane administracyjne szczególnie słabo odzwierciedlają rzeczywistą skalę potrzeb. Brak korzystania ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie oznacza braku kryzysów. Potrzeby mogą być realizowane w ochronie zdrowia poza gminą, przez rodzinę albo pozostawać niezaspokojone z powodu barier transportowych, kosztowych i stygmatyzacji.

W badaniu mieszkańców niewystarczający dostęp do psychologa i psychiatry wskazało 27,5% respondentów, a osoby w kryzysie zdrowia psychicznego jako grupę priorytetową 35,3%. Wsparcie psychologiczne dostępne lokalnie było najwyższą ocenioną usługą rozwojową: 70,6% respondentów nadało mu ocenę 4 lub 5. Dostępność usług dla osób w kryzysie psychicznym pozytywnie oceniło 43,1% wszystkich badanych, a jakość 49,0%.

Po powodzi potrzeby zdrowia psychicznego należy rozumieć szerzej niż jako leczenie zaburzeń. Obejmują one wsparcie po doświadczeniu zagrożenia i utraty, przeciążenie opiekunów, wypalenie osób pomagających, trudności adaptacyjne dzieci, kryzysy rodzinne i długotrwały stres związany z odbudową. Potrzebny jest lokalny, niskoprogowy dostęp do pierwszego kontaktu psychologicznego, jasna ścieżka kierowania do świadczeń zdrowotnych oraz działania grupowe i środowiskowe.

Dane o korzystaniu z pomocy z powodu uzależnień wykazują spadek, jednak nie mogą być traktowane jako pełna miara zjawiska. System obejmuje Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, działania profilaktyczne i poradnictwo. W LPDI istotne jest połączenie profilaktyki uzależnień z ofertą dla dzieci i młodzieży, wsparciem rodzin, zdrowiem psychicznym oraz aktywnością społeczną.

Podobnej ostrożności wymaga przemoc domowa. W formularzu OPS liczba osób objętych pomocą z tego powodu jest śladowa, natomiast w 2025 roku wszczęto 11 nowych procedur „Niebieska Karta – A”, a 8 procedur rozpoczętych wcześniej było nadal prowadzonych. Działo 17 grup diagnostyczno-pomocowych. Dane te pokazują, że statystyka przyczyn świadczeń nie może zastępować danych Zespołu Interdyscyplinarnego.

Dostępność i jakość wsparcia dla osób doznających przemocy pozytywnie oceniło odpowiednio 31,4% i 35,3% wszystkich respondentów, przy bardzo dużym udziale odpowiedzi „nie mam zdania”. Wskazuje to na potrzebę zwiększenia widoczności bezpiecznych kanałów kontaktu, zapewnienia wsparcia psychologicznego i prawnego oraz sprawnego dostępu do interwencji kryzysowej, w tym rozwiązań organizowanych wspólnie z Powiatem Kłodzkim.

3.9. Ubóstwo, rynek pracy i reintegracja

Ubóstwo i bezrobocie pozostają głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej, mimo wyraźnego spadku względem 2021 roku. W 2025 roku ubóstwo dotyczyło 68 osób, a bezrobocie 55 osób. Zarejestrowane bezrobocie nie oddaje całej skali bierności i trudności w podjęciu pracy. Raport o stanie gminy wskazuje, że likwidacja lokalnego punktu Powiatowego Urzędu Pracy i przeniesienie obsługi do oddalonej miejscowości, w połączeniu z barierami komunikacyjnymi, utrudnia dostęp do aktywizacji.

W badaniu mieszkańców niskie zarobki wskazało 37,3%, bezrobocie 25,5%, a wykluczenie ekonomiczne 7,8% respondentów. Oznacza to, że problem ekonomiczny jest postrzegany nie tylko jako brak zatrudnienia, lecz także jako niska jakość i dochodowość dostępnej pracy. Dla LPDI istotne jest łączenie usług społecznych z reintegracją, poradnictwem, ekonomią społeczną i tworzeniem elastycznych miejsc pracy, w tym w sektorze opieki i usług lokalnych.

Rozwój usług może być jednocześnie odpowiedzią na potrzeby mieszkańców i elementem rynku pracy. Warunkiem jest jednak zapewnienie stabilnego finansowania, przygotowanie kadr i godnych warunków zatrudnienia. Działania projektowe powinny od początku przewidywać sposób utrzymania usług po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

3.10. Mieszkalnictwo, bezdomność i bezpieczeństwo zamieszkania

Powódź zwiększyła znaczenie bezpieczeństwa mieszkaniowego. Raport za 2025 rok wskazuje na spadek zasobu lokali komunalnych i socjalnych oraz wzrost liczby osób oczekujących. Według zestawienia gmina posiadała 68 mieszkań komunalnych, w tym 36 lokali socjalnych, a na lokal socjalny oczekiwało 45 osób. Dane te należy interpretować z uwzględnieniem zniszczeń i zmian kwalifikacji zasobu po katastrofie.

W dokumentach gminnych bezpośrednio wskazano potrzebę utworzenia mieszkania wspomaganego lub treningowego. W badaniu mieszkańców rozwiązanie to wysoko oceniło 52,9% respondentów. Może ono służyć osobom z niepełnosprawnościami, osobom wychodzącym z kryzysu, młodym osobom usamodzielnianym lub mieszkańcom wymagającym czasowego wsparcia, jednak grupa docelowa i model funkcjonowania powinny zostać precyzyjnie określone.

Bezdomność ma w gminie niewielką skalę liczbową: w latach 2021–2025 pomoc z tego powodu dotyczyła od 1 do 4 osób rocznie, a w 2025 roku schronienie zapewniono 2 osobom. Mała liczba przypadków przemawia za utrzymaniem rozwiązań ponadgminnych dla schronienia całodobowego, przy jednoczesnym rozwijaniu lokalnej profilaktyki utraty mieszkania, pracy socjalnej, pomocy w zadłużeniu i interwencyjnego wsparcia krótkoterminowego.

3.11. Integracja społeczna i kapitał wspólnoty

Brak integracji mieszkańców wskazało 31,4% uczestników badania dorosłych, a 29,4% niewystarczającą ofertę spędzania wolnego czasu. Miejsca aktywności i integracji społecznej były trzecią najwyżej ocenianą usługą rozwojową – 64,7% respondentów uznało je za raczej lub bardzo potrzebne. Odpowiedzi otwarte wskazywały na potrzebę świetlicy lub przestrzeni spotkań dla młodzieży i mieszkańców.

Jednocześnie 53,0% respondentów uważało, że mieszkańcy raczej lub zdecydowanie niechętnie angażują się w działania lokalne. Obraz ten nie jest jednak jednoznacznie negatywny. Gotowość do działań dla dzieci i młodzieży zadeklarowało 60,8%, do pomocy sąsiedzkiej 51,0%, do wolontariatu 47,1%, a do udziału w wydarzeniach lokalnych 43,1%. Oznacza to, że potencjał zaangażowania istnieje, lecz wymaga konkretnej oferty, koordynacji i widocznego zaproszenia do działania.

Kapitał społeczny potwierdziły również doświadczenia pomocy po powodzi. W badaniu najwyżej oceniono Ochotniczą Straż Pożarną: 94,1% osób mających opinię oceniło jej pracę pozytywnie. Wysoko oceniono także organizacje senioralne i koła gospodyń wiejskich. Podmioty te mogą wspierać informowanie o usługach, działania sąsiedzkie, profilaktykę izolacji i reagowanie kryzysowe, lecz nie powinny zastępować profesjonalnych usług.

4. Wyniki badań ilościowych

4.1. Badanie dorosłych mieszkańców

Najczęściej wskazywane problemy

Problem	Odsetek wskazań
Starzenie się mieszkańców	74,5%
Niewystarczający dostęp do usług medycznych	70,6%
Niskie zarobki	37,3%
Niewystarczająca komunikacja między miastem i wsiami	33,3%
Brak integracji mieszkańców	31,4%
Niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu	29,4%

Problem	Odsetek wskazań
Niewystarczający dostęp do psychologa i psychiatry	27,5%
Bezrobocie	25,5%

Źródło: badanie potencjału i potrzeb mieszkańców Gminy Stronie Śląskie, 2026. Pytanie wielokrotnego wyboru.

Ocena warunków życia była umiarkowana: 45,1% respondentów wybrało odpowiedź neutralną, 45,1% oceniło warunki raczej lub zdecydowanie dobrze, a 9,8% raczej lub zdecydowanie źle. Wynik nie wskazuje na dominację oceny kryzysowej, ale pokazuje ograniczony poziom jednoznacznie pozytywnej oceny jakości życia.

Grupy wymagające największego wsparcia

Grupa mieszkańców	Odsetek wskazań
Osoby samotne i zagrożone wykluczeniem społecznym	54,9%
Osoby starsze	43,1%
Rodziny z dziećmi przeżywające trudności	37,3%
Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	35,3%
Osoby z niepełnosprawnościami	35,3%
Osoby doświadczające przemocy domowej	21,6%
Osoby w kryzysie bezdomności lub nim zagrożone	9,8%

Źródło: badanie potencjału i potrzeb mieszkańców Gminy Stronie Śląskie, 2026. Pytanie wielokrotnego wyboru, maksymalnie trzy wskazania.

Najwyższa pozycja osób samotnych ma znaczenie przekrojowe. Samotność może dotyczyć seniora, osoby z niepełnosprawnością, osoby w kryzysie psychicznym, mieszkańca po utracie mieszkania albo osoby bez dostępu do transportu. W części programowej powinna być zatem adresowana nie tylko przez jedną usługę, lecz przez cały sposób organizacji systemu.

Dostępność i jakość usług dla grup mieszkańców

Grupa	Dostępność: oceny 3–4	Jakość: oceny 3–4	Brak opinii: dostępność / jakość
Seniorzy i osoby starsze	72,5%	78,4%	2,0% / 5,9%
Osoby z niepełnosprawnościami	45,1%	58,8%	5,9% / 11,8%
Osoby w kryzysie psychicznym	43,1%	49,0%	7,8% / 13,7%
Osoby ubogie	43,1%	49,0%	15,7% / 17,6%

Grupa	Dostępność: oceny 3–4	Jakość: oceny 3–4	Brak opinii: dostępność / jakość
Osoby w kryzysie bezdomności	41,2%	43,1%	23,5% / 23,5%
Osoby uzależnione	41,2%	39,2%	13,7% / 21,6%
Osoby doznające przemocy domowej	31,4%	35,3%	27,5% / 31,4%
Rodziny w kryzysie wychowawczym	29,4%	35,3%	21,6% / 21,6%

Źródło: badanie potencjału i potrzeb mieszkańców Gminy Stronie Śląskie, 2026. Odsetki ocen pozytywnych obliczono względem wszystkich respondentów; odpowiedź 0 oznaczała brak opinii.

Wyniki pokazują wyraźną przewagę oferty senioralnej nad wsparciem dla rodzin w kryzysie, osób doznających przemocy i osób w kryzysie psychicznym. Duży udział braku opinii przy przemocy i bezdomności powinien być interpretowany przede wszystkim jako ograniczona znajomość systemu, a nie jako dowód jego dobrej lub złej jakości.

Ocena instytucji

Instytucja / obszar	Oceny pozytywne wśród osób mających opinię	Brak opinii
Ochotnicza Straż Pożarna	94,1%	0,0%
Organizacje senioralne	84,8%	9,8%
Koła Gospodyń Wiejskich	80,5%	19,6%
Szkoły	72,9%	5,9%
Ośrodek Pomocy Społecznej	68,8%	5,9%
Urząd Miejski	67,3%	3,9%
Policja	54,2%	5,9%
Organizacje młodzieżowe	52,5%	21,6%
Transport publiczny	48,9%	7,8%
Ochrona zdrowia	35,3%	0,0%

Źródło: badanie potencjału i potrzeb mieszkańców Gminy Stronie Śląskie, 2026. Oceny pozytywne oznaczają wartości 3–4 i zostały obliczone z wyłączeniem odpowiedzi „nie mam zdania”.

Wyniki nie powinny być traktowane jako ranking instytucji, ponieważ zakres ich zadań i częstotliwość kontaktu z mieszkańcem są różne. Pokazują jednak silny kapitał zaufania do OSP i podmiotów społecznych, umiarkowanie pozytywną ocenę OPS i szkół oraz wyraźny deficyt w obszarze ochrony zdrowia i transportu.

Najbardziej potrzebne usługi

Usługa	Oceny 4–5	Średnia 1–5
Wsparcie psychologiczne dostępne lokalnie	70,6%	3,96
Transport specjalistyczny dla osób starszych i z niepełnosprawnościami	64,7%	3,88
Miejsca aktywności i integracji społecznej	64,7%	3,84
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	60,8%	3,82
Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci	58,8%	3,71
Kluby seniora i Uniwersytet Trzeciego Wieku	58,8%	3,69
Środowiskowy dzienny dom dla osób z niepełnosprawnościami	58,8%	3,63
Dzienny dom pomocy dla seniorów	56,9%	3,67
Pomoc sąsiedzka i wolontariat lokalny	54,9%	3,53
Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami i seniorów	54,9%	3,53
Usługi asystenckie	52,9%	3,59
Mieszkania wspomagane	52,9%	3,47

Źródło: badanie potencjału i potrzeb mieszkańców Gminy Stronie Śląskie, 2026.

Najniżej oceniono potrzebę tworzenia lokalnej noclegowni lub schroniska – 21,6% ocen 4–5. Wynik ten, zestawiony z niewielką liczbą osób w kryzysie bezdomności, wspiera model ponadgminnego zabezpieczenia schronienia i lokalnej profilaktyki, zamiast tworzenia odrębnej placówki całodobowej w gminie.

4.2. Badanie dzieci i młodzieży

Wyniki badania dzieci i młodzieży należy traktować jako materiał eksploracyjny. Przy 13 odpowiedziach pojedyncza opinia istotnie zmienia odsetek. Jednocześnie powtarzalność odpowiedzi dotyczących miejsc spotkań, zajęć i transportu pozwala uznać te potrzeby za ważny sygnał do dalszego planowania i konsultowania działań z młodymi mieszkańcami.

Najczęściej wskazywane problemy	Odsetek wskazań
Brak miejsc do spędzania wolnego czasu	69,2%
Mało zajęć i wydarzeń dla dzieci i młodzieży	61,5%
Problemy z dojazdem do szkoły lub innych miejsc	30,8%
Trudna sytuacja finansowa rodzin	30,8%

Najczęściej wskazywane problemy	Odsetek wskazań
Brak wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami	30,8%
Brak miejsc dla seniorów	23,1%
Brak pomocy psychologa poza szkołą	23,1%

Źródło: badanie potencjału i potrzeb dzieci oraz młodzieży z Gminy Stronie Śląskie, 2026. Pytanie wielokrotnego wyboru.

Działanie	Oceny potrzeby 4–5
Więcej miejsc spotkań dla młodzieży	76,9%
Lepszy transport	76,9%
Więcej bezpiecznych miejsc zabaw	69,2%
Wsparcie rodzin w trudnej sytuacji	61,5%
Więcej zajęć sportowych	61,5%
Pomoc psychologa w szkole	61,5%
Pomoc rodzicom w organizacji opieki	61,5%
Pomoc psychologa poza szkołą	53,8%
Pomoc dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	53,8%

Źródło: badanie potencjału i potrzeb dzieci oraz młodzieży z Gminy Stronie Śląskie, 2026.

Szkoły, zajęcia pozalekcyjne oraz miejsca sportu i rekreacji zostały ocenione pozytywnie przez 69,2% wszystkich uczestników badania. Jednocześnie tylko 30,8% pozytywnie oceniło dostępność wsparcia psychologicznego, a po 23,1% dostępność miejsc dla osób starszych i wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. W tych ostatnich obszarach odsetek odpowiedzi „nie wiem” wyniósł 38,5%, co wskazuje również na niską widoczność usług wśród młodych.

Badanie młodych mieszkańców potwierdza, że polityka społeczna nie powinna być utożsamiana wyłącznie z interwencją wobec rodzin objętych pomocą. Powszechna, dostępna oferta czasu wolnego, bezpieczne miejsca spotkań i możliwość dojazdu są elementami profilaktyki, zdrowia psychicznego, integracji i przeciwdziałania odpływowi młodzieży.

5. Zasoby lokalnego systemu usług społecznych

5.1. Zasoby instytucjonalne i społeczne

Gmina dysponuje podstawową siecią instytucji publicznych oraz stosunkowo szerokim jak na swoją skalę zapleczem organizacji społecznych. Zasoby te nie tworzą jeszcze w pełni zintegrowanego systemu usług, ale stanowią podstawę jego rozwoju.

Obszar	Najważniejsze zasoby
Pomoc społeczna	Ośrodek Pomocy Społecznej; Klub „Senior+”; teleopieka; usługi opiekuńcze; asystentura rodziny; Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowe.
Edukacja i opieka	2 szkoły publiczne, 1 przedszkole publiczne, 1 przedszkole niepubliczne, 1 żłobek publiczny; 2 świetlice przyszkolne.
Kultura i aktywność	Centrum Edukacji, Turystyki i Kultury z Biblioteką Miejską; oferta sportowa i rekreacyjna; 5 obiektów sportowych.
Organizacje społeczne	34 organizacje pozarządowe, 6 klubów sportowych, 4 koła gospodyń wiejskich, 3 jednostki OSP, organizacje senioralne i inicjatywy mieszkańców.
Zdrowie i bezpieczeństwo	Lokalne podmioty podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej; Poradnia Zdrowia Psychicznego; Policja; Straż Miejska; OSP.
Zasoby ponadgminne	PCPR, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, poradnictwo specjalistyczne, piecza zastępcza, rehabilitacja społeczna, PUP i specjalistyczne świadczenia zdrowotne w powiecie.

Źródło: formularze Gminy i OPS, Raport o stanie Gminy Stronie Śląskie za 2025 rok oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Istotnym ograniczeniem infrastrukturalnym jest brak wykazanych samodzielnych świetlic wiejskich lub osiedlowych. Przy rozproszeniu miejscowości utrudnia to organizowanie regularnych usług i aktywności poza miastem. W praktyce należy wykorzystywać elastycznie dostępne obiekty szkolne, kulturalne, strażnicze i inne bezpieczne przestrzenie, a przy odbudowie lub modernizacji tworzyć miejsca wielofunkcyjne.

5.2. Ośrodek Pomocy Społecznej i zasoby kadrowe

OPS jest centralnym podmiotem lokalnego systemu wsparcia. W 2025 roku zatrudniał 9 osób, w tym 3 pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pracowników świadczeń, księgowość, kierownictwo i terapeutę zajęciowego Klubu „Senior+”. Liczba pracowników socjalnych pozostawała stabilna w całym okresie 2021–2025, podczas gdy zakres zadań gwałtownie wzrósł po powodzi.

Rozwój usług wymaga oceny realnej wydolności kadrowej. Nowa usługa nie może być wyłącznie dopisana do obowiązków istniejących pracowników bez zapewnienia czasu, kompetencji i finansowania. Szczególne znaczenie ma pozyskanie opiekunów, asystentów, psychologów i osób koordynujących usługi. Bariery kadrowe przemawiają za łączeniem zatrudnienia bezpośredniego z partnerstwami, zakupem usług, współpracą ponadgminną i wspieraniem podmiotów ekonomii społecznej.

Raport o stanie gminy za 2025 rok rekomenduje rozważenie transformacji OPS w Centrum Usług Społecznych. Kierunek ten może wzmocnić dostępność i koordynację usług dla ogółu mieszkańców, ale powinien być poprzedzony analizą organizacyjną i finansową. Samo przekształcenie nazwy i struktury bez dodatkowych kadr, oferty usługowej i stabilnego finansowania nie rozwiąże zidentyfikowanych deficytów.

5.3. Potencjał współpracy i finansowania

Współpraca z organizacjami pozarządowymi stanowi jeden z istotnych zasobów gminy. Organizacje realizują działania sportowe, edukacyjne, integracyjne i opiekuńcze, a część z nich była wskazywana w

odpowiedziach otwartych jako ważny element lokalnego życia. Doświadczenie bezpłatnych usług opiekuńczych finansowanych ze środków europejskich pokazuje, że sektor społeczny może skutecznie uzupełniać ofertę publiczną.

Jednocześnie finansowanie projektowe wiąże się z ryzykiem przerwania usług po zakończeniu dotacji. W każdej inicjatywie należy zatem określić właściciela usługi, standard, zasady kwalifikacji, koszt jednostkowy, źródło finansowania po projekcie i sposób zastępstwa kadrowego. W przypadku usług specjalistycznych racjonalne będzie zawieranie porozumień z Powiatem Kłodzkim, sąsiednimi gminami lub wyspecjalizowanymi podmiotami.

Doświadczenie odbudowy po powodzi potwierdziło zdolność gminy do współpracy z administracją rządową i samorządową, organizacjami, wolontariuszami i darczyńcami. Ten potencjał warto przekształcić z mobilizacji kryzysowej w trwałą sieć współpracy usługowej, opartą na jasnym podziale ról i regularnej wymianie informacji.

6. Kluczowe obszary interwencji

Zestawienie danych administracyjnych, dokumentów strategicznych i wyników badań pozwala wskazać dziewięć powiązanych obszarów interwencji. Stanowią one bezpośrednią podstawę dla celów i działań części programowej LPDI.

Obszar	Podstawa diagnostyczna	Główna implikacja dla LPDI
1. Samodzielność osób starszych	Wzrost udziału wieku poprodukcyjnego do 30,1%; samotność jako najczęściej wskazywana grupa ryzyka; ograniczona skala usług domowych.	Rozwój opieki domowej i sąsiedzkiej, teleopieki, transportu, dziennych form aktywności i rozpoznawania osób izolowanych.
2. Osoby z niepełnosprawnościami i opiekunowie	Stała obecność niepełnosprawności w przyczynach pomocy; ograniczone usługi specjalistyczne; potrzeba asystencji, wytchnienia i mieszkalnictwa.	Pakiet środowiskowy obejmujący asystencję, opiekę wytchnieniową, wsparcie dzienne, szkolenia opiekunów i mieszkanie wspomagane.
3. Zdrowie psychiczne i wsparcie po kryzysie	Najwyżej oceniona potrzeba lokalnego wsparcia psychologicznego; skutki powodzi; ograniczona widoczność ścieżek pomocy.	Niskoprogowy pierwszy kontakt, interwencja kryzysowa, wsparcie grupowe, kierowanie do leczenia i działania dla dzieci, dorosłych i kadr.
4. Dzieci, młodzież i rodziny	Niska ocena dostępności usług dla rodzin; brak miejsc spotkań i zajęć; potrzeby transportowe; konieczność stabilnej asystentury rodziny.	Miejsca i programy aktywności, pomoc psychologiczna, mobilna praca z młodzieżą, wczesne wsparcie rodziny i opieka umożliwiająca aktywność rodziców.
5. Dostępność terytorialna	Górskie położenie, 14 wsi, bariery dojazdu i niedopasowane połączenia; trudność rekrutacji kadr do usług wyjazdowych.	Transport specjalistyczny i społeczny, usługi mobilne, punkty okresowe w sołectwach, teleusługi oraz współpraca ponadgminna.
6. Mieszkalnictwo i profilaktyka bezdomności	Zmniejszony zasób po powodzi, wzrost oczekiwania na lokale, brak mieszkania wspomagane; mała skala bezdomności.	Mieszkanie wspomagane lub treningowe, praca nad zadłużeniem, czasowe zabezpieczenie kryzysowe i utrzymanie ponadgminnego schronienia.

Obszar	Podstawa diagnostyczna	Główna implikacja dla LPDI
7. Integracja i aktywność mieszkańców	Brak integracji i miejsc spotkań; równocześnie deklarowana gotowość do pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu.	Wielofunkcyjne miejsca aktywności, koordynacja wolontariatu, działania międzypokoleniowe i wsparcie inicjatyw oddolnych.
8. Koordynacja i rozwój kadr	Mały zespół OPS, szeroki zakres zadań, bariery rekrutacyjne i rozproszone źródła usług.	Koordynacja ścieżek wsparcia, katalog usług, standardy kierowania, partnerstwa, szkolenia i analiza zasadności utworzenia CUS.
9. Odporność na sytuacje kryzysowe	Powódź zakłóciła infrastrukturę, mieszkalnictwo i ciągłość usług; system nadal realizuje pomoc popowodziową.	Plany ciągłości usług, alternatywne lokalizacje, rejestr potrzeb osób szczególnie narażonych, komunikacja kryzysowa i społeczne wsparcie odbudowy.

Źródło: synteza ustaleń diagnostycznych opracowana na potrzeby LPDI.

7. Najważniejsze wyzwania rozwojowe systemu usług społecznych

Pierwszym wyzwaniem jest zwiększenie skali usług środowiskowych przy jednoczesnym utrzymaniu ich jakości. Gmina potrzebuje większej dostępności opieki domowej, asystencji, wytchnienia, wsparcia psychologicznego i transportu, lecz dysponuje ograniczonym rynkiem wykonawców i niewielkim zespołem publicznym. Rozwój powinien być etapowy i poprzedzony określeniem standardu, kosztu oraz możliwości utrzymania każdej usługi.

Drugim wyzwaniem jest dotarcie do osób, które nie zgłaszają potrzeb. Dotyczy to zwłaszcza samotnych seniorów, opiekunów przeciążonych opieką, osób w kryzysie psychicznym, rodzin obawiających się kontaktu z instytucją i mieszkańców odległych wsi. System powinien być bardziej aktywny, informacyjny i środowiskowy, bez naruszania prawa mieszkańców do samostanowienia.

Trzecim wyzwaniem jest koordynacja odpowiedzialności pomiędzy gminą, powiatem, ochroną zdrowia, oświatą, organizacjami i podmiotami prywatnymi. Mieszkaniec nie powinien samodzielnie rozpoznawać kompetencji poszczególnych instytucji. Potrzebna jest czytelna informacja, ustalona ścieżka kierowania i możliwość uzyskania pomocy w pierwszym punkcie kontaktu.

Czwartym wyzwaniem jest przywrócenie i wzmocnienie przestrzeni społecznych po powodzi. Brak miejsc spotkań dotyczy zarówno młodzieży, seniorów, jak i mieszkańców wymagających integracji. Odbudowa obiektów publicznych powinna w miarę możliwości zwiększać ich wielofunkcyjność, dostępność architektoniczną i zdolność do służenia różnym grupom.

Piątym wyzwaniem jest zapewnienie trwałości finansowej. Dane budżetowe z lat 2024–2025 są silnie obciążone kosztami powodzi i odbudowy. LPDI powinien korzystać ze środków zewnętrznych, ale jednocześnie unikać tworzenia usług, które wygasną po zakończeniu projektu. Konieczne jest określanie kosztów utrzymania, etapowanie rozwoju i łączenie finansowania gminnego, regionalnego, krajowego i europejskiego.

Szóstym wyzwaniem jest powiązanie polityki społecznej z rozwojem lokalnym. Dostępność transportu, mieszkań, ochrony zdrowia, miejsc aktywności i pracy wpływa na pozostawanie młodych ludzi w gminie, możliwość sprawowania opieki rodzinnej i jakość życia seniorów. Usługi społeczne powinny

być zatem planowane wspólnie z odbudową infrastruktury, polityką mieszkaniową, edukacją, kulturą, sportem i rozwojem gospodarczym.

8. Podsumowanie ustaleń diagnostycznych

Gmina Stronie Śląskie posiada zasoby pozwalające rozwijać lokalny system usług społecznych: doświadczony OPS, Klub „Senior+”, teleopiekę, instytucje edukacji i kultury, organizacje społeczne, OSP oraz zdolność do współpracy ujawnioną podczas reagowania na powódź. Zasoby te są jednak rozproszone, częściowo zależne od finansowania projektowego i niewystarczające wobec zmian demograficznych oraz nowych potrzeb.

Najważniejszym kierunkiem rozwoju jest budowa systemu opartego na usługach możliwie blisko miejsca zamieszkania. Obejmuje to wsparcie domowe i sąsiedzkie, asystencję, teleopiekę, transport, pomoc psychologiczną, aktywność dzienną, wsparcie rodzin, mieszkalnictwo wspomagane i profilaktykę utraty samodzielności. Nie wszystkie usługi muszą być prowadzone własnymi siłami gminy, ale ich dostępność dla mieszkańca powinna być lokalnie koordynowana.

Powódź z 2024 roku nie zastąpiła wcześniejszych problemów społecznych, lecz nałożyła na nie nowy wymiar. W okresie 2026–2029 polityka społeczna powinna jednocześnie odpowiadać na starzenie się ludności, potrzeby osób z niepełnosprawnościami, rodzin i młodzieży oraz wspierać odbudowę poczucia bezpieczeństwa i odporności wspólnoty. Kierunki te stanowią podstawę do określenia celów, działań, wskaźników i zasad finansowania w części programowej LPDI.

Ustalenia diagnostyczne powinny być aktualizowane w toku realizacji Planu. Szczególnego monitorowania wymagają: liczba osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, sytuacja opiekunów faktycznych, dostępność kadr, potrzeby zdrowia psychicznego po powodzi, warunki mieszkaniowe, dostępność transportu oraz faktyczne wykorzystanie usług w poszczególnych miejscowościach. Aktualizacja danych nie zmienia kierunku Planu, lecz ma umożliwiać dostosowanie skali działań do rzeczywistych potrzeb.

9. Wykaz głównych źródeł

Formularz danych Gminy Stronie Śląskie za lata 2021–2025.

Formularz danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Stroniu Śląskim za lata 2021–2025.

Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2021–2025.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stronie Śląskie na lata 2021–2031.

Raport o stanie Gminy Stronie Śląskie za 2023 rok.

Raport o stanie Gminy Stronie Śląskie za 2024 rok.

Raport o stanie Gminy Stronie Śląskie za 2025 rok.

Badanie potencjału i potrzeb mieszkańców Gminy Stronie Śląskie, 2026.

Badanie potencjału i potrzeb dzieci oraz młodzieży z Gminy Stronie Śląskie, 2026.

CZĘŚĆ III.

Cele, kierunki działań oraz system realizacji i monitorowania lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych

1. Wprowadzenie

Część III przekłada ustalenia diagnostyczne na cele, grupy działań i rozwiązania organizacyjne służące rozwojowi usług społecznych w Gminie Stronie Śląskie w latach 2026–2029. Przyjęta logika uwzględnia skalę gminy, rozproszenie miejscowości, ograniczoną dostępność kadr specjalistycznych, korzystanie z usług ponadgminnych oraz wieloletnie konsekwencje powodzi z 2024 roku.

Plan ma charakter ramowy i wdrożeniowy. Nie oznacza obowiązku jednoczesnego uruchomienia wszystkich wskazanych usług ani samodzielnego prowadzenia ich przez Gminę. Działania mogą być realizowane etapowo, pilotażowo, we współpracy z Powiatem Kłodzkim, innymi samorządami, organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej, ochroną zdrowia i wykonawcami zewnętrznymi. O wyborze zakresu i kolejności wdrażania powinny decydować aktualne potrzeby, dostępność kadr, możliwość zapewnienia trwałości oraz coroczne decyzje budżetowe.

Wskaźniki zamieszczone w tabelach są propozycjami roboczymi. Zostały dobrane racjonalnie do wielkości i charakteru gminy, jednak przed przyjęciem Planu mogą zostać zmienione, uzupełnione albo zastąpione przez Gminę. Wartości docelowe powinny być ostatecznie powiązane z rozpoznaną wartością bazową, zakresem finansowania i zdolnością realizacyjną podmiotów odpowiedzialnych. Każda grupa działań zawiera również wiersz umożliwiający dopisanie kolejnego zadania bez zmiany struktury dokumentu.

Ramy finansowe pozostawiono do uzupełnienia przez Gminę. W trakcie konsultacji i corocznego planowania wdrożenia należy wskazać co najmniej przewidywany koszt, źródło finansowania, wkład własny – jeśli jest wymagany – oraz koszt utrzymania usługi po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

2. Założenia i logika interwencji

2.1. Od diagnozy do działania

Podstawą części programowej jest dziewięć obszarów interwencji wskazanych w części II. Każdy z nich został przełożony na odpowiadający mu cel szczegółowy i grupę działań. Zachowuje to bezpośredni związek pomiędzy rozpoznany problemem, planowaną odpowiedzią i sposobem pomiaru postępu.

Nr	Obszar interwencji	Oczekiwana zmiana
1	Samodzielność osób starszych i przeciwdziałanie izolacji	Wydłużenie okresu bezpiecznego i możliwie samodzielnego funkcjonowania osób starszych w miejscu zamieszkania oraz ograniczanie samotności i izolacji.

2	Osoby z niepełnosprawnościami i opiekunowie faktyczni	Zwiększenie możliwości niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczenie przeciążenia opiekunów faktycznych.
3	Zdrowie psychiczne i wsparcie po kryzysie	Zapewnienie mieszkańcom niskoprogowego i możliwie szybkiego dostępu do wsparcia psychologicznego, interwencji kryzysowej i właściwego kierowania do leczenia.
4	Dzieci, młodzież i rodziny	Wzmocnienie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępnych warunków rozwoju, integracji i bezpiecznego spędzania czasu.
5	Dostępność terytorialna i mobilność usług	Ograniczenie wpływu rozproszenia miejscowości i barier transportowych na możliwość korzystania z usług społecznych, zdrowotnych i integracyjnych.
6	Mieszkalnictwo społeczne i profilaktyka bezdomności	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkaniowego mieszkańców oraz zapobieganie sytuacjom, w których utrata mieszkania prowadzi do długotrwałej bezdomności albo konieczności pobytu w instytucji.
7	Integracja, aktywność mieszkańców i kapitał wspólnoty	Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców, wykorzystanie potencjału organizacji i więzi sąsiedzkich oraz odbudowa dostępnych miejsc wspólnej aktywności.
8	Koordinacja systemu, informacja i rozwój kadr	Zapewnienie mieszkańcom czytelnych ścieżek uzyskania pomocy oraz zwiększenie zdolności organizacyjnej i kadrowej lokalnego systemu usług.
9	Odporność systemu usług na sytuacje kryzysowe	Zapewnienie ciągłości podstawowego wsparcia oraz szybkiego dotarcia do osób szczególnie narażonych podczas powodzi, awarii, epidemii i innych sytuacji kryzysowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustaleń diagnostycznych części II LPDI.

2.2. Zasady realizacji

Zasada	Znaczenie praktyczne
Podmiotowość i wybór	wsparcie powinno być uzgadniane z osobą, uwzględniać jej decyzje, zasoby, relacje i preferowane miejsce życia.
Pierwszeństwo środowiska lokalnego	w pierwszej kolejności należy rozwijać pomoc domową, mobilną, dzienną i sąsiedzką oraz dostęp do zwykłych usług publicznych.
Profilaktyka i wczesna interwencja	system powinien reagować przed utratą samodzielności, mieszkania, więzi rodzinnych albo eskalacją kryzysu.
Dostępność terytorialna	miejsce zamieszkania poza miastem nie powinno automatycznie oznaczać braku dostępu do podstawowych usług.
Ciągłość i koordynacja	mieszkaniec nie powinien samodzielnie ustalać kompetencji wielu instytucji ani wielokrotnie przedstawiać tej samej sytuacji.
Wsparcie opiekunów	rodzina i sąsiedzi są ważnym zasobem, ale nie mogą być traktowani jako bezpłatne zastępstwo profesjonalnego systemu.

Dostępność i niedyskryminacja	usługi powinny być dostępne architektonicznie, komunikacyjnie, cyfrowo i ekonomicznie.
Trwałość	nowa usługa wymaga wskazania właściciela, standardu, kadr, kosztu jednostkowego i sposobu finansowania po zakończeniu projektu.
Odporność kryzysowa	każda kluczowa usługa powinna posiadać sposób działania w razie powodzi, awarii, epidemii lub czasowej niedostępności obiektu.

2.3. Etapy wdrażania

Rok	Etap	Główne zadania
2026	Uporządkowanie i przygotowanie	przyjęcie Planu; wskazanie odpowiedzialności; weryfikacja wskaźników; zabezpieczenie działań ciągłych; przygotowanie katalogu usług, partnerstw, analiz i wniosków o finansowanie.
2027	Pilotaż i uruchamianie	uruchomienie pierwszych nowych usług, mobilnych dyżurów i mechanizmów koordynacji; testowanie transportu społecznego; rozpoczęcie działań mieszkaniowych i kryzysowych.
2028	Rozwój skali i integracja	zwiększanie liczby odbiorców; łączenie usług; rozwój współpracy ponadgminnej; stabilizacja kadr i standardów; weryfikacja kosztów jednostkowych.
2029	Utrwalenie i ewaluacja	ocena efektów; zabezpieczenie trwałości; aktualizacja diagnozy; decyzja o kontynuacji, zmianie skali lub zakończeniu poszczególnych działań; przygotowanie kolejnego planu.

3. Cele Lokalnego Planu

3.1. Cel główny

Zwiększenie dostępności, ciągłości i jakości usług społecznych świadczonych możliwie blisko miejsca zamieszkania, tak aby mieszkańcy Gminy Stronie Śląskie mogli jak najdłużej funkcjonować samodzielnie, bezpiecznie i w swoim środowisku, a lokalny system wsparcia był zdolny reagować zarówno na codzienne potrzeby, jak i sytuacje kryzysowe.

3.2. Cele szczegółowe

Cel	Treść celu szczegółowego
CS 1	Wydłużenie okresu bezpiecznego i możliwie samodzielnego funkcjonowania osób starszych w miejscu zamieszkania oraz ograniczanie samotności i izolacji.
CS 2	Zwiększenie możliwości niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczenie przeciążenia opiekunów faktycznych.

CS 3	Zapewnienie mieszkańcom niskoprogowego i możliwie szybkiego dostępu do wsparcia psychologicznego, interwencji kryzysowej i właściwego kierowania do leczenia.
CS 4	Wzmocnienie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępnych warunków rozwoju, integracji i bezpiecznego spędzania czasu.
CS 5	Ograniczenie wpływu rozproszenia miejscowości i barier transportowych na możliwość korzystania z usług społecznych, zdrowotnych i integracyjnych.
CS 6	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkaniowego mieszkańców oraz zapobieganie sytuacjom, w których utrata mieszkania prowadzi do długotrwałej bezdomności albo konieczności pobytu w instytucji.
CS 7	Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców, wykorzystanie potencjału organizacji i więzi sąsiedzkich oraz odbudowa dostępnych miejsc wspólnej aktywności.
CS 8	Zapewnienie mieszkańcom czytelnych ścieżek uzyskania pomocy oraz zwiększenie zdolności organizacyjnej i kadrowej lokalnego systemu usług.
CS 9	Zapewnienie ciągłości podstawowego wsparcia oraz szybkiego dotarcia do osób szczególnie narażonych podczas powodzi, awarii, epidemii i innych sytuacji kryzysowych.

Cele szczegółowe są wzajemnie powiązane. Na przykład transport społeczny wpływa na dostęp do rehabilitacji, zdrowia psychicznego, aktywności senioralnej i wsparcia rodzin, natomiast koordynacja usług jest warunkiem skutecznego wdrażania wszystkich grup działań. Z tego względu monitorowanie nie powinno ograniczać się do rozliczenia pojedynczych projektów, lecz obejmować również ciągłość ścieżki pomocy z perspektywy mieszkańca.

4. Plan działań

4.1. Zasady korzystania z tabel

Każde działanie otrzymało jeden z poniższych statusów wdrożeniowych. Statusy mają charakter planistyczny i mogą zostać zmienione przez Gminę przed przyjęciem LPDI albo w rocznym planie wdrażania:

Działanie podstawowe – do realizacji: działanie już prowadzone, wynikające z podstawowych funkcji lokalnego systemu albo niezbędne do wdrażania LPDI; zakłada się jego realizację lub kontynuację w okresie Planu, w skali wynikającej z potrzeb oraz corocznych decyzji budżetowych.

Działanie planowane: działanie, którego uruchomienie przewiduje się w okresie LPDI po przygotowaniu organizacyjnym, wskazaniu realizatora i zabezpieczeniu środków w budżecie, projekcie albo innym właściwym źródle finansowania.

Działanie warunkowe: działanie możliwe do uruchomienia po pozyskaniu środków zewnętrznych, zapewnieniu odpowiedniej kadry, lokalu lub partnera albo po potwierdzeniu zapotrzebowania i wykonalności. Umieszczenie go w LPDI nie stanowi bezwarunkowego zobowiązania Gminy do jego realizacji.

4.2. Grupa działań 1: Samodzielność osób starszych i przeciwdziałanie izolacji

Cel grupy: Wydłużenie okresu bezpiecznego i możliwie samodzielnego funkcjonowania osób starszych w miejscu zamieszkania oraz ograniczanie samotności i izolacji.

Kod i działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki i finansowanie
1.1 Aktywne rozpoznawanie potrzeb osób starszych	Zakres: Coroczna aktualizacja informacji o osobach starszych wymagających wsparcia, w szczególności mieszkających samotnie, położonych w oddalonych miejscowościach albo narażonych na przerwanie pomocy w sytuacji kryzysowej. Rozpoznanie powinno opierać się na pracy środowiskowej, dobrowolnym zgłoszeniu, współpracy z sołtysami, POZ, OSP i organizacjami oraz poszanowaniu zasad ochrony danych. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: Urząd Miejski, sołtysi, POZ, organizacje senioralne, OSP, organizacje pozarządowe. Termin: 2026–2029; aktualizacja co najmniej raz w roku.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: - aktualizacja rozpoznania potrzeb: minimum 1 raz w roku - odsetek sołectw objętych rozpoznaniem: 100% - odsetek znanych OPS osób samotnych z rozpoznaną ścieżką kontaktu i wsparcia: minimum 80% Źródło weryfikacji: notatki z pracy środowiskowej, zestawienia OPS, protokoły współpracy. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE, opłaty wnoszone przez korzystających
1.2 Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	Zakres: Zapewnianie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w wymiarze odpowiadającym indywidualnym potrzebom, z możliwością elastycznego zwiększania zakresu pomocy po hospitalizacji, pogorszeniu stanu zdrowia lub utracie wsparcia opiekuna. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, wykonawcy usług. Termin: 2026–2029; działanie ciągłe.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: - liczba osób objętych usługami: minimum 5 rocznie - liczba godzin usług: minimum 250 rocznie - odsetek osób, które po 12 miesiącach nadal funkcjonują w miejscu zamieszkania: minimum 60% Źródło weryfikacji: decyzje administracyjne, karty realizacji usług, sprawozdania wykonawców. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE, opłaty wnoszone przez korzystających

1.3 Usługi sąsiedzkie jako uzupełnienie opieki profesjonalnej	Zakres: Uruchomienie lub rozwijanie usług sąsiedzkich dla osób wymagających pomocy w prostych czynnościach dnia codziennego. Usługi sąsiedzkie nie zastępują profesjonalnej opieki, pielęgnacji ani świadczeń zdrowotnych. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: sołtysi, organizacje pozarządowe, społeczności lokalne. Termin: pilotaż 2027; kontynuacja i rozwój 2028–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba odbiorców usług: minimum 1 rocznie • liczba osób świadczących usługi: minimum 1 rocznie • liczba godzin wsparcia: minimum 100 rocznie Źródło weryfikacji: umowy, karty usług, ewidencja godzin, oceny odbiorców. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE, opłaty wnoszone przez korzystających
1.4 Utrzymanie i rozwój teleopieki	Zakres: Zapewnienie urządzeń i obsługi teleopieki osobom starszym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, połączone z instruktażem, okresowym testowaniem urządzeń i ustaleniem lokalnej ścieżki reagowania. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: Urząd Miejski, operator teleopieki, rodziny i opiekunowie, służby ratunkowe. Termin: 2026–2029; działanie ciągłe.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • liczba aktywnych użytkowników: minimum 20 rocznie • odsetek urządzeń przetestowanych zgodnie z harmonogramem: 80% • odsetek użytkowników pozytywnie oceniających poczucie bezpieczeństwa: minimum 80% Źródło weryfikacji: ewidencja użytkowników, raporty operatora, ankiety satysfakcji. Ramy finansowe: . Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
1.5 Dzienna aktywność i profilaktyka utraty samodzielności	Zakres: Utrzymanie i rozwój oferty Klubu „Senior+” oraz działań lokalnych obejmujących aktywność ruchową, edukację zdrowotną, trening pamięci, kulturę, integrację i działania międzypokoleniowe. Oferta powinna docierać także do osób mniej aktywnych i mieszkańców wsi. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim / Klub „Senior+”. Partnerzy: CETiK, organizacje senioralne, szkoły, organizacje pozarządowe, podmioty ochrony zdrowia. Termin: 2026–2029; działanie ciągłe.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • liczba unikalnych uczestników: minimum 20 rocznie • liczba godzin zajęć aktywizujących: minimum 150 rocznie • liczba inicjatyw międzypokoleniowych: przykładowo minimum 3 rocznie Źródło weryfikacji: listy obecności, harmonogramy zajęć, sprawozdania Klubu „Senior+”. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

4.3. Grupa działań 2: Osoby z niepełnosprawnościami i opiekunowie faktyczni

Cel grupy: Zwiększenie możliwości niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczenie przeciążenia opiekunów faktycznych.

Kod i działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki i finansowanie
2.1 Indywidualna koordynacja wsparcia	Zakres: Rozpoznawanie potrzeb osoby z niepełnosprawnością i jej opiekuna oraz uzgadnianie indywidualnego planu łączącego usługi gminne, powiatowe, zdrowotne, rehabilitacyjne i pozarządowe. Koordynacja powinna obejmować pomoc w uzyskaniu świadczeń i usług poza gminą. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: PCPR w Kłodzku, PUP, POZ, organizacje osób z niepełnosprawnościami, PFRON. Termin: 2027–2029; działanie ciągłe po wdrożeniu standardu.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba osób objętych koordynacją: minimum 1 rocznie • odsetek osób objętych pisemnym planem wsparcia: 100% • odsetek planów poddanych przeglądowi co najmniej raz na rok: minimum 80% Źródło weryfikacji: plany wsparcia, karty koordynacji, dokumentacja OPS. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
2.2 Usługi asystencji osobistej	Zakres: Zapewnienie asystencji osobistej wspierającej mobilność, załatwianie spraw, uczestnictwo społeczne, edukację, aktywność zawodową i odciążenie rodziny. Skala usługi powinna wynikać z indywidualnej oceny potrzeb. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, Powiat Kłodzki. Termin: 2026–2029; uruchamianie zależnie od naborów i dostępności kadr.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba osób korzystających: minimum 2 rocznie • liczba godzin asystencji: minimum 240 rocznie • odsetek użytkowników pozytywnie oceniających wpływ usługi na samodzielność: minimum 80% Źródło weryfikacji: karty usług, ewidencja godzin, ankiety użytkowników. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
2.3 Opieka wytchnieniowa	Zakres: Zapewnienie opiekunom faktycznym okresowego zastępstwa w opiece w formie dziennej, godzinowej lub – jeśli będzie to uzasadnione – krótkookresowej opieki całodobowej organizowanej lokalnie albo ponadgminnie. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: organizacje pozarządowe, Powiat Kłodzki, wyspecjalizowani wykonawcy. Termin: 2027–2029; pilotaż i stopniowe zwiększanie skali.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba opiekunów objętych wsparciem: minimum 2 rocznie • liczba godzin opieki wytchnieniowej: minimum 300 rocznie • odsetek opiekunów deklarujących zmniejszenie przeciążenia: minimum 70% Źródło weryfikacji: umowy, karty realizacji usługi, ankiety opiekunów. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

2.4 Wsparcie informacyjne, szkoleniowe i psychologiczne opiekunów	Zakres: Organizacja konsultacji, grup wsparcia i szkoleń dotyczących pielęgnacji, komunikacji, dostępnych świadczeń, zabezpieczenia prawnego, przeciwdziałania wypaleniu i przygotowania do zmian w sytuacji opiekuńczej. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: POZ, PCPR, organizacje pozarządowe, psychologowie, rehabilitanci. Termin: 2027–2029; minimum jeden cykl w roku.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba cykli lub grup: minimum 1 rocznie • liczba uczestników: minimum 10 rocznie • odsetek uczestników oceniających wsparcie jako przydatne: minimum 80% Źródło weryfikacji: listy obecności, programy spotkań, ankiety ewaluacyjne. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
2.5 Środowiskowa aktywizacja i rehabilitacja społeczna	Zakres: Rozwijanie dostępnych zajęć społecznych, kulturalnych, sportowych i usprawniających, w tym wsparcie w dotarciu do usług powiatowych. Działanie powinno ograniczać izolację bez tworzenia segregacyjnej oferty zamkniętej wyłącznie dla jednej grupy. Podmiot wiodący: Urząd Miejski i OPS. Partnerzy: CETiK, PCPR, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, placówki rehabilitacyjne. Termin: 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba uczestników: minimum 10 rocznie • liczba dostępnych działań lub cykli: minimum 2 rocznie • odsetek działań dostępnych również dla mieszkańców wsi: minimum 50% Źródło weryfikacji: harmonogramy, listy obecności, sprawozdania realizatorów. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

4.4. Grupa działań 3: Zdrowie psychiczne i wsparcie po kryzysie

Cel grupy: Zapewnienie mieszkańcom niskoprogowego i możliwie szybkiego dostępu do wsparcia psychologicznego, interwencji kryzysowej i właściwego kierowania do leczenia.

Kod i działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki i finansowanie
3.1 Lokalny punkt pierwszego kontaktu psychologicznego	Zakres: Zapewnienie regularnych konsultacji psychologicznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, bez wymogu wcześniejszego korzystania z pomocy społecznej. Punkt powinien prowadzić wstępną ocenę potrzeb, krótkoterminowe wsparcie i kierowanie do leczenia lub pomocy specjalistycznej. Podmiot wiodący: Urząd Miejski i OPS. Partnerzy: szkoły, POZ, poradnie i podmioty ochrony zdrowia psychicznego, organizacje pozarządowe. Termin: uruchomienie w 2027; kontynuacja 2028–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba konsultacji: minimum 50 rocznie • liczba unikalnych odbiorców: minimum 25 rocznie • czas oczekiwania na konsultację niepilną: nie dłużej niż 10 dni roboczych Źródło weryfikacji: anonimowe zestawienia realizatora, harmonogram dyżurów, ankiety satysfakcji. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
3.2 Ścieżka interwencji kryzysowej i kierowania do leczenia	Zakres: Uzgodnienie jednolitego sposobu reagowania na zagrożenie samobójcze, przemoc, ostry kryzys psychiczny i zdarzenia traumatyczne. Ścieżka powinna określać role OPS, szkół, POZ, Policji, PCPR, ratownictwa i placówek zdrowotnych. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: Urząd Miejski, Policja, Straż Miejska, PCPR, szkoły, POZ, ratownictwo medyczne, podmioty lecznicze. Termin: standard do końca 2027; aktualizacja co najmniej raz w roku.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • opracowana i wdrożona ścieżka postępowania: 1 • odsetek zgłoszeń pilnych objętych kontaktem lub przekazaniem do właściwej służby w dniu zgłoszenia: 100% • liczba wspólnych przeglądów procedury: minimum 1 rocznie Źródło weryfikacji: procedura, protokoły uzgodnień, zanonimizowany rejestr interwencji. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
3.3 Wsparcie psychologiczne związane ze skutkami powodzi	Zakres: Prowadzenie grup, konsultacji i działań psychoedukacyjnych dla osób dotkniętych utratą mieszkania, mienia, pracy, poczucia bezpieczeństwa lub długotrwałym stresem odbudowy. Oferta powinna obejmować także osoby zaangażowane w pomoc. Podmiot wiodący: Urząd Miejski w Stroniu Śląskim. Partnerzy: OPS, organizacje pozarządowe, szkoły, OSP, psychologowie i terapeuci. Termin: 2026–2029; skala dostosowywana do utrzymujących się potrzeb.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba cykli grupowych lub warsztatów: minimum 1 rocznie • liczba osób objętych wsparciem: minimum 20 rocznie • liczba kampanii informacyjnych lub działań docierających: minimum 1 rocznie Źródło weryfikacji: sprawozdania realizatorów, listy obecności, materiały informacyjne. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

3.4 Wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży	Zakres: Wczesne rozpoznawanie trudności, konsultacje, działania profilaktyczne w szkołach, wsparcie rodziców i nauczycieli oraz szybkie kierowanie do systemu ochrony zdrowia. Działanie powinno uwzględniać skutki powodzi, izolację i problemy z dojazdem. Podmiot wiodący: gminne jednostki oświatowe. Partnerzy: OPS, Urząd Miejski, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, POZ, organizacje pozarządowe. Termin: 2026–2029; działanie ciągłe.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba konsultacji lub krótkich interwencji: minimum 30 rocznie • odsetek szkół posiadających aktualną ścieżkę kierowania: 100% • liczba działań profilaktycznych: przykładowo minimum 4 rocznie Źródło weryfikacji: sprawozdania szkół, zanonimizowane zestawienia specjalistów, programy profilaktyczne Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
3.5 Wsparcie kompetencji i dobrostanu kadr pomocowych	Zakres: Szkolenia, konsultacje i superwizja dla pracowników OPS, oświaty, służb i organizacji mających kontakt z osobami w kryzysie. Zakres obejmuje pierwszą pomoc psychologiczną, ryzyko samobójcze, traumę, przemoc i przeciwdziałanie wypaleniu. Podmiot wiodący: Urząd Miejski w Stroniu Śląskim Partnerzy: OPS, jednostki oświatowe, Policja, OSP, organizacje pozarządowe, specjaliści zewnętrzeni. Termin: 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba szkoleń: minimum 1 rocznie • liczba uczestników: minimum 20 rocznie • liczba spotkań superwizyjnych lub konsultacyjnych: minimum 1 rocznie Źródło weryfikacji: listy obecności, programy szkoleń, umowy i sprawozdania. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

4.5. Grupa działań 4: Dzieci, młodzież i rodziny

Cel grupy: Wzmocnienie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępnych warunków rozwoju, integracji i bezpiecznego spędzania czasu.

Kod i działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki i finansowanie
4.1 Stabilna asystentura i wczesne wsparcie rodziny	Zakres: Utrzymanie dostępności asystenta rodziny, aktywne rozpoznawanie trudności i podejmowanie pracy zanim kryzys doprowadzi do rozdzielenia rodziny. Działanie obejmuje pracę w miejscu zamieszkania, uzgadnianie planu pomocy i współpracę ze szkołą, ochroną zdrowia i powiatem. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: szkoły, przedszkola, POZ, PCPR, sąd i kuratorzy, Policja, organizacje pozarządowe. Termin: 2026–2029; działanie ciągłe.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: - utrzymana dostępność asystentury: minimum 1 etat lub równoważny wymiar - odsetek rodzin ze zdiagnozowaną potrzebą, którym zaproponowano asystenturę: 100% - odsetek rodzin posiadających aktualny plan pracy: 100% Źródło weryfikacji: sprawozdania OPS, plany pracy z rodziną, ewidencja asystenta. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
4.2 Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin	Zakres: Zapewnienie konsultacji psychologicznych, pedagogicznych, prawnych, mediacyjnych i dotyczących uzależnień. Dostęp powinien być możliwy również dla rodzin niekorzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Podmiot wiodący: Urząd Miejski i OPS. Partnerzy: szkoły, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, organizacje pozarządowe, specjaliści zewnętrzni. Termin: 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: - liczba rodzin objętych poradnictwem: minimum 30 rocznie - liczba udzielonych konsultacji: minimum 100 rocznie - odsetek odbiorców oceniających wsparcie jako przydatne: minimum 80% Źródło weryfikacji: zanonimizowane zestawienia specjalistów, harmonogramy dyżurów, ankiety. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
4.3 Stała przestrzeń aktywności młodzieży	Zakres: Utworzenie lub wskazanie ogólnodostępnego, bezpiecznego miejsca spotkań młodzieży, działającego w formule współtworzonej z młodymi mieszkańcami. Oferta może łączyć funkcje klubu, pracowni, wsparcia rówieśniczego, kultury i edukacji. Podmiot wiodący: Urząd Miejski / CETiK. Partnerzy: szkoły, OPS, organizacje pozarządowe, młodzież i rodzice. Termin: przygotowanie 2026–2027; stała działalność 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: - liczba stałych przestrzeni: minimum 1 - dostępność przestrzeni: minimum 3 dni w tygodniu - liczba unikalnych młodych uczestników: przykładowo minimum 40 rocznie Źródło weryfikacji: harmonogram, regulamin, listy lub anonimowa ewidencja uczestnictwa. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

4.4 Mobilne działania dla dzieci i młodzieży w miejscowościach gminy	Zakres: Organizacja wyjazdowych warsztatów, animacji, zajęć sportowych, profilaktycznych i konsultacyjnych w miejscowościach, w których dostęp do stałej oferty jest ograniczony. Podmiot wiodący: CETiK i jednostki oświatowe. Partnerzy: sołtysi, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, OPS, OSP. Termin: 2027–2029; szczególnie w okresach wolnych od nauki.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba działań wyjazdowych: minimum 5 rocznie • liczba miejscowości objętych ofertą: minimum 5 rocznie • liczba uczestników: minimum 50 rocznie Źródło weryfikacji: harmonogramy, listy obecności, sprawozdania realizatorów. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
4.5 Programy czasu wolnego, profilaktyki i rozwoju kompetencji	Zakres: Rozwijanie zajęć pozalekcyjnych, wakacyjnych, sportowych, kulturalnych, cyfrowych i obywatelskich. Oferta powinna być dostępna cenowo, włączająca i powiązana z profilaktyką uzależnień oraz zdrowiem psychicznym. Podmiot wiodący: Urząd Miejski, CETiK i jednostki oświatowe. Partnerzy: organizacje pozarządowe, kluby sportowe, GKRPA, biblioteka, wolontariusze. Termin: 2026–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba cykli lub programów: minimum 5 rocznie • liczba uczestników: przykładowo minimum 80 rocznie • odsetek uczestników pozytywnie oceniających ofertę: minimum 80% Źródło weryfikacji: programy zajęć, listy obecności, ankiety uczestników. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
4.6 Grupy wsparcia i edukacja rodzicielska	Zakres: Organizacja warsztatów i grup dla rodziców dotyczących komunikacji, granic, trudnych zachowań, korzystania z mediów cyfrowych, kryzysów psychicznych i dostępnych ścieżek pomocy. Podmiot wiodący: OPS i jednostki oświatowe. Partnerzy: poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje pozarządowe, specjaliści zewnętrzeni. Termin: 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba grup lub cykli: minimum 1 rocznie • liczba rodziców i opiekunów: minimum 20 rocznie • odsetek uczestników deklarujących wzrost wiedzy: minimum 80% Źródło weryfikacji: listy obecności, programy zajęć, ankiety pre/post. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

4.6. Grupa działań 5: Dostępność terytorialna i mobilność usług

Cel grupy: Ograniczenie wpływu rozproszenia miejscowości i barier transportowych na możliwość korzystania z usług społecznych, zdrowotnych i integracyjnych.

Kod i działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki i finansowanie
5.1 Transport społeczny i specjalistyczny	Zakres: Pilotaż i rozwój przewozów dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i innych mieszkańców, którzy nie mogą skorzystać z transportu publicznego. Przejazdy powinny w pierwszej kolejności umożliwiać dostęp do leczenia, rehabilitacji i kluczowych usług. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: OPS, podmioty transportowe, organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze. Termin: przygotowanie 2026–2027; pilotaż od 2027; rozwój 2028–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba przejazdów: minimum 80 rocznie po uruchomieniu • liczba użytkowników: przykładowo minimum 15 rocznie • odsetek przejazdów zrealizowanych zgodnie z uzgodnionym terminem: minimum 85% Źródło weryfikacji: ewidencja przejazdów, zlecenia, ankiety użytkowników. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
5.2 Mobilne dyżury usługowe w miejscowościach gminy	Zakres: Organizowanie okresowych dyżurów pracownika socjalnego, doradcy, psychologa, prawnika, animatora lub innego specjalisty w udostępnionych lokalnie pomieszczeniach. Dyżury mogą łączyć kilka funkcji podczas jednego dnia. Podmiot wiodący: Urząd Miejski i OPS. Partnerzy: sołtysi, szkoły, OSP, organizacje pozarządowe, specjaliści zewnątrzni. Termin: pilotaż 2027; rozwój 2028–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba dni dyżurowych: minimum 12 rocznie • liczba miejscowości objętych dyżurami: minimum 6 rocznie • liczba kontaktów z mieszkańcami: przykładowo minimum 50 rocznie Źródło weryfikacji: harmonogramy, anonimowe zestawienia kontaktów, sprawozdania. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
5.3 Lokalne punkty dostępu do kilku usług	Zakres: Wykorzystanie istniejących lub odbudowywanych obiektów jako wielofunkcyjnych punktów, w których okresowo dostępne będą informacje, konsultacje, aktywność i wsparcie cyfrowe. Nie zakłada się budowy odrębnej infrastruktury dla każdej pojedynczej usługi. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: CETiK, szkoły, OSP, sołectwa, OPS, organizacje pozarządowe. Termin: 2027–2029; powiązanie z odbudową i modernizacją obiektów.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba punktów wielofunkcyjnych: minimum 1 do 2029 roku • liczba rodzajów usług dostępnych w każdym punkcie: minimum 2 • liczba dyżurów lub wydarzeń w punktach: minimum 12 rocznie Źródło weryfikacji: wykazy obiektów, harmonogramy, porozumienia z zarządcami. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

5.4 Wsparcie w zdalnym korzystaniu z usług	Zakres: Pomoc mieszkańcom w umawianiu wizyt, składaniu wniosków, korzystaniu z teleporad i kontaktowaniu się z usługami ponadlokalnymi. Rozwiązania cyfrowe powinny uzupełniać, a nie zastępować kontakt osobisty. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: OPS, biblioteka, szkoły, organizacje senioralne, wolontariusze, podmioty lecznicze. Termin: 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba spraw, w których udzielono wsparcia cyfrowego: minimum 80 rocznie • liczba stanowisk lub miejsc dostępu: minimum 1 • odsetek spraw zakończonych skutecznym połączeniem z właściwą usługą: minimum 80% Źródło weryfikacji: anonimowa ewidencja wsparcia, harmonogramy punktów, ankiety. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
5.5 Ponadgminne zabezpieczenie usług specjalistycznych	Zakres: Zawieranie porozumień, umów lub stałych zasad kierowania do usług, których samodzielne utrzymywanie w niewielkiej gminie byłoby nieefektywne. Dotyczy to m.in. interwencji kryzysowej, specjalistycznej rehabilitacji, opieki wytchnieniowej i zdrowia psychicznego. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: Powiat Kłodzki, sąsiednie gminy, podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe. Termin: 2026–2029; sukcesywnie według potrzeb.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • liczba formalnych porozumień lub umów: minimum 2 do 2029 roku • liczba zabezpieczonych rodzajów usług: minimum 2 • odsetek osób skierowanych, które faktycznie podjęły usługę: minimum 70% Źródło weryfikacji: porozumienia, umowy, zanonimizowane zestawienia skierowań. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

4.7. Grupa działań 6: Mieszkalnictwo społeczne i profilaktyka bezdomności

Cel grupy: Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkaniowego mieszkańców oraz zapobieganie sytuacjom, w których utrata mieszkania prowadzi do długotrwałej bezdomności albo konieczności pobytu w instytucji.

Kod i działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki i finansowanie
6.1 Koordinacja wsparcia mieszkaniowego po powodzi	Zakres: Prowadzenie indywidualnych spraw gospodarstw domowych nadal doświadczających skutków powodzi, łączenie pomocy remontowej, świadczeń, wsparcia prawnego, zadłużeniowego i psychologicznego oraz okresowe rozpoznawanie ryzyka utraty mieszkania. Podmiot wiodący: Urząd Miejski i OPS. Partnerzy: zarządcy zasobu, administracja rządowa, organizacje pomocowe, doradcy prawni. Termin: 2026–2029; do czasu ustania potrzeb.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • odsetek zgłoszonych gospodarstw objętych oceną sytuacji: 100% • odsetek spraw z ustalonym planem pomocy: minimum 90% • liczba przeglądów sytuacji mieszkaniowej: minimum 1 rocznie Źródło weryfikacji: dokumentacja spraw, plany pomocy, zestawienia Urzędu i OPS. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
6.2 Wczesna interwencja w zadłużeniu i zagrożeniu eksmisją	Zakres: Wprowadzenie mechanizmu wczesnego kierowania do pracy socjalnej, poradnictwa prawnego i finansowego osób narastająco zadłużonych. Pomoc może obejmować ugody, plan spłat, świadczenia, zatrudnienie socjalne i mediację z zarządcą. Podmiot wiodący: Urząd Miejski i OPS. Partnerzy: zarządcy lokali, doradcy prawni, PUP, organizacje pozarządowe. Termin: 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • liczba gospodarstw objętych wsparciem: minimum 3 rocznie • odsetek gospodarstw z uzgodnionym planem wyjścia z zadłużenia: minimum 80% • odsetek gospodarstw utrzymujących mieszkanie po 12 miesiącach: minimum 60% Źródło weryfikacji: plany spłat, ugody, dokumentacja pracy socjalnej, dane zarządców. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

6.3 Mieszkanie treningowe lub wspomagane	Zakres: Przeprowadzenie analizy potrzeb, lokalu, modelu prowadzenia i kosztów, a następnie – przy potwierdzonym zapotrzebowaniu i finansowaniu – uruchomienie mieszkania dla osób wymagających czasowego lub stałego wsparcia w samodzielnym funkcjonowaniu. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: OPS, Powiat Kłodzki, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej. Termin: analiza 2026–2027; przygotowanie i możliwe uruchomienie 2028–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • opracowana analiza wykonalności: 1 • przykładowy cel po potwierdzeniu wykonalności: minimum 1 mieszkanie i 2 miejsca do 2029 roku • odsetek mieszkańców objętych indywidualnym planem usamodzielnienia: 100% Źródło weryfikacji: analiza, dokumentacja lokalu, regulamin, indywidualne plany wsparcia. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE, opłaty wnoszone przez korzystających.
6.4 Czasowe zabezpieczenie mieszkaniowe w sytuacji kryzysowej	Zakres: Wyznaczenie lokalu lub zawarcie umowy zapewniającej krótkotwałe schronienie osobom, które nagle utraciły możliwość zamieszkiwania wskutek przemocy, pożaru, katastrofy, eksmisji lub innego zdarzenia. Rozwiązanie powinno być połączone z planem wyjścia z kryzysu. Podmiot wiodący: Urząd Miejski i OPS. Partnerzy: Powiat Kłodzki, sąsiednie gminy, zarządcy lokali, organizacje pozarządowe. Termin: zabezpieczenie rozwiązania do końca 2027; utrzymanie 2028–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba zabezpieczonych miejsc lokalnie lub w porozumieniu: minimum 1 • czas uruchomienia miejsca w sytuacji pilnej: do 24 godzin • odsetek osób z planem dalszego rozwiązania sytuacji mieszkaniowej: 100% Źródło weryfikacji: umowa lub wykaz lokali, dokumentacja interwencji, plany pomocy. Ramy finansowe: Środki własne Gminy.
6.5 Lokalna profilaktyka i ponadgminne zabezpieczenie pomocy osobom bezdomnym	Zakres: Prowadzenie pracy socjalnej i działań wychodzących do osób przebywających w miejscach niemieszkalnych oraz utrzymanie dostępu do schronienia, ogrzewalni, leczenia i usług specjalistycznych poza gminą. Skala zjawiska nie uzasadnia tworzenia lokalnego schroniska. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: Policja, Straż Miejska, Powiat Kłodzki, organizacje prowadzące schronienie, podmioty lecznicze. Termin: 2026–2029; działanie ciągłe i sezonowe.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • odsetek znanych osób, którym zaproponowano indywidualną pomoc: 100% • liczba aktualnych umów lub uzgodnień zapewniających schronienie: minimum 1 • liczba przeglądów miejsc zagrożenia w sezonie jesienno-zimowym: minimum 2 rocznie Źródło weryfikacji: dokumentacja pracy socjalnej, umowy, notatki ze wspólnych działań. Ramy finansowe: Środki własne Gminy.

4.8. Grupa działań 7: Integracja, aktywność mieszkańców i kapitał wspólnoty

Cel grupy: Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców, wykorzystanie potencjału organizacji i więzi sąsiedzkich oraz odbudowa dostępnych miejsc wspólnej aktywności.

Kod i działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki i finansowanie
7.1 Wielofunkcyjne miejsca aktywności lokalnej	Zakres: Przywracanie i organizowanie dostępnych przestrzeni, które mogą służyć różnym grupom: młodzieży, seniorom, rodzinom, osobom z niepełnosprawnościami i organizacjom. Program powinien być współtworzony z mieszkańcami i łączyć funkcje integracyjne, edukacyjne i pomocowe. Podmiot wiodący: Urząd Miejski / CETiK. Partnerzy: sołectwa, szkoły, OSP, organizacje pozarządowe, OPS. Termin: 2026–2029; powiązanie z odbudową infrastruktury.	Status realizacji: DZIAŁANIE WARUNKOWE zależne od pozyskania środków i spełnienia warunków organizacyjnych Przykładowe wskaźniki: • liczba regularnie wykorzystywanych przestrzeni: minimum 2 do 2029 roku • częstotliwość działań w każdej przestrzeni: minimum 2 razy w miesiącu • liczba unikalnych uczestników: minimum 150 rocznie Źródło weryfikacji: harmonogramy, ewidencja wydarzeń, sprawozdania zarządców. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE, opłaty wnoszone przez korzystających.
7.2 Koordinacja wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej	Zakres: Stworzenie prostego systemu rekrutacji, przygotowania i kierowania wolontariuszy do działań społecznych i kryzysowych. Wolontariat nie może zastępować etatowej pracy ani usług wymagających kwalifikacji. Podmiot wiodący: Urząd Miejski we współpracy z CETiK lub wybraną organizacją. Partnerzy: OPS, OSP, szkoły, organizacje pozarządowe, sołectwa. Termin: organizacja systemu w 2027; działanie 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba aktywnych wolontariuszy: minimum 10 rocznie • liczba działań pomocowych lub społecznych: minimum 20 rocznie • odsetek wolontariuszy objętych instruktażem, ubezpieczeniem i jasnym zakresem zadań: 100% Źródło weryfikacji: porozumienia wolontariackie, ewidencja działań, listy szkoleń. Ramy finansowe: Środki własne gminy.

7.3 Program działań międzypokoleniowych	Zakres: łączenie młodzieży, rodzin i seniorów wokół edukacji cyfrowej, historii lokalnej, kultury, rekreacji, wolontariatu i odbudowy wspólnoty po powodzi. Podmiot wiodący: CETiK. Partnerzy: Klub „Senior+”, szkoły, biblioteka, organizacje społeczne, koła gospodyń wiejskich. Termin: 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba działań międzypokoleniowych: minimum 10 rocznie • liczba uczestników: minimum 100 rocznie • liczba partnerów współorganizujących działania: minimum 3 rocznie Źródło weryfikacji: programy wydarzeń, listy obecności, sprawozdania. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
7.4 Wsparcie inicjatyw oddolnych i organizacji społecznych	Zakres: Wykorzystywanie konkursów, małych grantów, inicjatywy lokalnej, udostępniania pomieszczeń i wsparcia organizacyjnego do realizacji działań zgodnych z LPDI, zwłaszcza poza miastem. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, sołectwa, podmioty ekonomii społecznej. Termin: 2026–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba wspartych inicjatyw: minimum 6 rocznie • liczba miejscowości objętych inicjatywami: minimum 3 rocznie • odsetek inicjatyw zakończonych i rozliczonych zgodnie z założeniami: minimum 80% Źródło weryfikacji: umowy, sprawozdania, protokoły inicjatywy lokalnej. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
7.5 Coroczne lokalne forum usług i aktywności społecznej	Zakres: Spotkanie instytucji, organizacji, sołectw i mieszkańców służące ocenie potrzeb, prezentacji usług, uzgadnianiu współpracy i konsultowaniu rocznego planu wdrażania LPDI. Podmiot wiodący: Urząd Miejski w Stroniu Śląskim. Partnerzy: OPS, jednostki gminne, Powiat Kłodzki, organizacje społeczne, podmioty ochrony zdrowia, mieszkańcy. Termin: minimum raz w roku w latach 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba forów: minimum 1 rocznie • liczba uczestniczących instytucji i organizacji: minimum 20 rocznie • liczba rekomendacji uwzględnionych w rocznym planie wdrażania: minimum 3 Źródło weryfikacji: program, lista obecności, protokół i roczny plan wdrażania. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

4.9. Grupa działań 8: Koordynacja systemu, informacja i rozwój kadr

Cel grupy: Zapewnienie mieszkańcom czytelnych ścieżek uzyskania pomocy oraz zwiększenie zdolności organizacyjnej i kadrowej lokalnego systemu usług.

Kod i działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki i finansowanie
8.1 Zespół koordynujący realizację LPDI	Zakres: Powołanie międzysektorowego zespołu odpowiedzialnego za roczne planowanie, wymianę informacji, rozwiązywanie barier i monitorowanie realizacji. Zespół powinien działać w ramach istniejących struktur i nie wymaga tworzenia nowej jednostki organizacyjnej. Podmiot wiodący: Burmistrz Stronia Śląskiego / Urząd Miejski. Partnerzy: OPS, jednostki gminne, Powiat Kłodzki, organizacje pozarządowe, przedstawiciele mieszkańców. Termin: powołanie najpóźniej w 2027; praca do końca realizacji Planu.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • powołany zespół i określony regulamin pracy: 1 • liczba spotkań: minimum 2 rocznie • odsetek działań posiadających aktualną informację o stanie realizacji: minimum 80% Źródło weryfikacji: zarządzenie, protokoły spotkań, arkusz monitoringu. Ramy finansowe: Środki własne gminy.
8.2 Lokalny katalog usług i pierwszy punkt informacji	Zakres: Opracowanie prostego katalogu usług, warunków dostępu, danych kontaktowych i zasad kierowania. Informacja powinna być dostępna w Urzędzie, OPS, internecie, u sołtysów i w innych miejscach pierwszego kontaktu. Podmiot wiodący: OPS i Urząd Miejski. Partnerzy: jednostki gminne, Powiat kłodzki, organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze. Termin: opracowanie w 2027; aktualizacja w latach 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • opracowany katalog usług: 1 • liczba aktualizacji: minimum 1 rocznie • liczba kanałów udostępniania informacji: minimum 2 Źródło weryfikacji: katalog, strona internetowa, rejestr aktualizacji i dystrybucji. Ramy finansowe: Środki własne gminy.

8.3 Standard koordynacji złożonych przypadków	Zakres: Ustalenie zasad wyznaczania osoby koordynującej w sytuacjach wymagających równoczesnego działania kilku systemów. Mieszkaniec powinien otrzymać jednoznaczną informację, kto prowadzi sprawę i jakie są kolejne kroki. Podmiot wiodący: OPS w Stroniu Śląskim. Partnerzy: Urząd Miejski, szkoły, POZ, PCPR, Policja, organizacje pozarządowe. Termin: standard do końca 2027; stosowanie 2028–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • opracowany standard i wzór planu: 1 • odsetek rozpoznanych złożonych przypadków, w których zaproponowano koordynatora: 100% • odsetek planów poddanych terminowemu przeglądowi: minimum 80% Źródło weryfikacji: standard, zanonimizowane karty koordynacji, przeglądy spraw. Ramy finansowe: Środki własne gminy.
8.4 Plan rozwoju i zabezpieczenia kadr usług społecznych	Zakres: Coroczna analiza potrzeb kadrowych, możliwości wspólnego zatrudniania specjalistów, zakupu usług, szkoleń, zastępstw i przeciwdziałania wypaleniu. Nowe zadania powinny otrzymywać wskazane zasoby, a nie być automatycznie dopisywane do obowiązków obecnych pracowników. Podmiot wiodący: Urząd Miejski i OPS. Partnerzy: jednostki gminne, PUP, Powiat Kłodzki, uczelnie i podmioty szkoleniowe. Termin: 2026–2029; aktualizacja raz w roku.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • opracowany i aktualizowany plan kadrowy: minimum 1 aktualizacja rocznie • liczba szkoleń lub form podnoszenia kompetencji: minimum 3 rocznie • liczba pracowników i współpracowników objętych rozwojem kompetencji: minimum 9 rocznie Źródło weryfikacji: plan kadrowy, listy szkoleń, dokumentacja zatrudnienia i zamówień. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.
8.5 Rozwój partnerstw z organizacjami i podmiotami ekonomii społecznej	Zakres: Przygotowywanie usług do zlecenia lub wspólnej realizacji, w tym określanie standardu, rezultatu, kosztu jednostkowego i trwałości. W zamówieniach można stosować adekwatne aspekty społeczne. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: OPS, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, OWES, sąsiednie samorządy. Termin: 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba usług powierzonych lub realizowanych partnersko: minimum 2 do 2029 roku • liczba dialogów lub spotkań z potencjalnymi wykonawcami: minimum 1 rocznie • odsetek nowych usług posiadających opis standardu i trwałości: 100% Źródło weryfikacji: umowy, konkursy, zamówienia, protokoły spotkań, standardy usług. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

8.6 Roczny plan wdrażania i raport z realizacji	Zakres: Przekładanie LPDI na coroczny wykaz działań z podmiotem odpowiedzialnym, harmonogramem, budżetem i źródłem finansowania oraz przygotowywanie krótkiego raportu z wykonania i rekomendacji na kolejny rok. Podmiot wiodący: Urząd Miejski przy współpracy z OPS. Partnerzy: zespół koordynujący LPDI, jednostki realizujące działania. Termin: corocznie w latach 2027–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • roczny plan wdrażania: 1 na każdy rok • raport z realizacji: 1 na każdy rok • odsetek wskaźników posiadających aktualne dane: minimum 80% Źródło weryfikacji: roczne plany, raporty, arkusz monitoringu. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

4.10. Grupa działań 9: Odporność systemu usług na sytuacje kryzysowe

Cel grupy: Zapewnienie ciągłości podstawowego wsparcia oraz szybkiego dotarcia do osób szczególnie narażonych podczas powodzi, awarii, epidemii i innych sytuacji kryzysowych.

Kod i działanie	Sposób realizacji	Wskaźniki i finansowanie
9.1 Plan ciągłości kluczowych usług społecznych	Zakres: Określenie usług, które muszą być utrzymane w kryzysie, minimalnych obsad, zastępstw, sposobu kontaktu z odbiorcami, alternatywnych lokalizacji i źródeł zasilania lub łączności. Plan powinien być powiązany z gminnym zarządzaniem kryzysowym. Podmiot wiodący: Urząd Miejski i OPS. Partnerzy: jednostki gminne, OSP, Policja, podmioty lecznicze, operatorzy infrastruktury. Termin: opracowanie do końca 2027; coroczna aktualizacja.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • opracowany plan ciągłości: 1 • odsetek kluczowych usług objętych planem: 100% • liczba testów lub ćwiczeń: minimum 1 rocznie Źródło weryfikacji: plan, protokoły aktualizacji, raporty z ćwiczeń. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE.

9.2 Dobrowolny wykaz kontaktowy osób wymagających wsparcia w kryzysie	Zakres: Prowadzenie, za zgodą osób zainteresowanych i zgodnie z zasadami ochrony danych, aktualnego wykazu kontaktowego osób, które mogą wymagać ewakuacji, dostarczenia leków, żywności, urządzeń medycznych lub zastępstwa opiekuna. Podmiot wiodący: Urząd Miejski w Stroniu Śląskim. Partnerzy: OPS, sołtysi, POZ, OSP, rodziny i opiekunowie. Termin: utworzenie w 2027; aktualizacja minimum dwa razy w roku.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • odsetek osób, które wyraziły zgodę i posiadają aktualny sposób kontaktu: 100% • liczba aktualizacji wykazu: minimum 1 rocznie • odsetek rekordów z określonym podstawowym sposobem pomocy: minimum 90% Źródło weryfikacji: zabezpieczony wykaz, klauzule informacyjne i zgody, protokoły aktualizacji. Ramy finansowe: Środki własne gminy.
9.3 Alternatywne miejsca świadczenia usług i punkty pomocy	Zakres: Wyznaczenie bezpiecznych lokalizacji zastępczych dla pracy OPS, dystrybucji pomocy, konsultacji i czasowego pobytu osób wymagających wsparcia, z uwzględnieniem różnych części gminy. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: OPS, szkoły, OSP, CETiK, parafie, organizacje pozarządowe. Termin: wyznaczenie do końca 2027; utrzymanie gotowości 2028–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • liczba wyznaczonych lokalizacji: minimum 1 • liczba przeglądów gotowości: minimum 1 rocznie • odsetek lokalizacji z określonym zarządcą, wyposażeniem i sposobem uruchomienia: 100% Źródło weryfikacji: wykaz lokalizacji, karty gotowości, protokoły przeglądów. Ramy finansowe: Środki własne gminy.
9.4 Wielokanałowa komunikacja kryzysowa	Zakres: Utrzymanie komunikatów SMS, telefonicznych, internetowych i terenowych, tak aby informacja docierała również do osób bez internetu, z ograniczeniami sensorycznymi i mieszkających w odległych miejscowościach. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: sołtysi, OSP, Policja, OPS, operatorzy telekomunikacyjni, media lokalne. Termin: 2026–2029; działanie ciągłe.	Status realizacji: DZIAŁANIE PODSTAWOWE – DO REALIZACJI przewidziane do realizacji lub kontynuacji w okresie LPDI Przykładowe wskaźniki: • odsetek sołectw posiadających aktualny łańcuch przekazywania informacji: 100% • liczba testów komunikacji: minimum 1 rocznie • częstotliwość aktualizacji kontaktów osób funkcyjnych: minimum raz na rok. Źródło weryfikacji: listy kontaktowe, komunikaty, raporty z testów. Ramy finansowe: Środki własne gminy.

9.5 Szybkie uruchamianie wsparcia psychospołecznego	Zakres: Uzgodnienie sposobu pozyskania psychologów, interwentów i osób prowadzących pierwszą pomoc psychologiczną w ciągu pierwszych dni zdarzenia oraz zapewnienie dalszej pomocy po zakończeniu fazy ratunkowej. Podmiot wiodący: Urząd Miejski w Stroniu Śląskim Partnerzy: OPS, Powiat Kłodzki, organizacje pozarządowe, podmioty ochrony zdrowia, szkoły, OSP. Termin: mechanizm do końca 2027; utrzymanie 2028–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • czas uruchomienia wsparcia od decyzji: do 72 godzin • liczba zabezpieczonych podmiotów lub zespołów: minimum 1 • liczba szkoleń lub ćwiczeń z pierwszej pomocy psychologicznej: minimum 1 rocznie Źródło weryfikacji: porozumienia, listy kontaktowe, raporty z uruchomienia i szkoleń. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe.
9.6 Sieć współpracy społecznej na czas kryzysu	Zakres: Utrzymywanie uzgodnionych ról OSP, organizacji, sołectw, przedsiębiorców i wolontariuszy w zakresie rozpoznawania potrzeb, dystrybucji pomocy, transportu i informacji. Sieć powinna korzystać z doświadczeń powodzi z 2024 roku. Podmiot wiodący: Urząd Miejski. Partnerzy: OSP, OPS, organizacje pozarządowe, sołtysi, przedsiębiorcy, wolontariusze. Termin: 2026–2029.	Status realizacji: DZIAŁANIE PLANOWANE do uruchomienia po przygotowaniu organizacyjnym i zabezpieczeniu środków Przykładowe wskaźniki: • liczba podmiotów posiadających uzgodnioną rolę: minimum 10 • liczba wspólnych ćwiczeń lub przeglądów: minimum 1 rocznie • liczba aktualizacji wykazu zasobów społecznych i rzeczowych : minimum 1 rocznie Źródło weryfikacji: porozumienia, wykaz zasobów, protokoły spotkań i ćwiczeń. Ramy finansowe: Środki własne gminy, programy rządowe.

5. Mechanizmy horyzontalne

Mechanizmy horyzontalne powinny być stosowane we wszystkich grupach działań. Nie tworzą odrębnych usług dla jednej kategorii mieszkańców, lecz określają sposób projektowania i wykonywania całego Planu.

Mechanizm	Wymaganie wdrożeniowe
Jedna czytelna ścieżka kontaktu	Mieszkaniec otrzymuje informację, kto prowadzi sprawę, jakie dokumenty są potrzebne i jaki jest kolejny krok.
Praca środowiskowa i mobilność	Część wsparcia jest dostępna w domu, sołectwie albo w formule wyjazdowej, a nie wyłącznie w siedzibie instytucji.
Indywidualny plan wsparcia	W złożonych sytuacjach cele, usługi, odpowiedzialność i terminy są uzgadniane w jednym planie.

Dostępność komunikacyjna	Informacje są pisane prostym językiem, dostępne telefonicznie i w formie niedigitalnej; w razie potrzeby zapewnia się alternatywne sposoby komunikacji.
Udział mieszkańców	Odbiorcy usług i opiekunowie są włączani w projektowanie, ocenę i zmianę działań.
Standard i jakość	Każda nowa usługa ma opis celu, odbiorców, kwalifikacji personelu, sposobu dokumentowania, bezpieczeństwa i przyjmowania skarg.
Trwałość finansowa	Przed uruchomieniem określa się koszt jednostkowy, koszt utrzymania i możliwe źródło finansowania po zakończeniu projektu.
Ciągłość kryzysowa	Realizator wskazuje sposób kontaktu z odbiorcami, zastępstwa i alternatywne miejsce lub formę świadczenia usługi.

6. Ramy finansowe

Wysokość środków przeznaczonych na realizację LPDI będzie wynikała z corocznych uchwał budżetowych wraz ze zmianami w tej ustawie, wieloletniej prognozy finansowej, decyzji o udziale w programach zewnętrznych oraz zdolności partnerów do współfinansowania usług. Ze względu na brak zatwierdzonego kosztorysu działań na etapie przygotowania projektu Planu, nie przypisuje się kwot, które mogłyby tworzyć pozorne zobowiązanie bez potwierdzonego źródła finansowania.

7. System monitorowania i ewaluacji

7.1. Organizacja monitorowania

Za koordynację monitorowania powinien odpowiadać Urząd Miejski we współpracy z OPS oraz zespołem koordynującym LPDI. Realizatorzy działań przekazują dane w zakresie, w jakim są ich administratorami lub dysponentami. Dane osobowe nie powinny być gromadzone w centralnym arkuszu monitoringu; do oceny realizacji wystarczają zestawienia zbiorcze i zanonimizowane.

Termin	Czynność
Do końca stycznia	przyjęcie rocznego planu wdrażania wraz z ostatecznymi wskaźnikami i ramami finansowymi.
Co najmniej raz na pół roku	aktualizacja stanu realizacji działań, ryzyk, dostępności kadr i wykorzystania usług.
Do końca marca kolejnego roku	opracowanie krótkiego raportu z realizacji i rekomendacji zmian na kolejny rok.
W 2028 roku	przegląd śródkresowy obejmujący aktualizację potrzeb po powodzi i ocenę trwałości uruchomionych usług.
W 2029 roku	ewaluacja końcowa i przygotowanie rekomendacji do kolejnego LPDI.

7.2. Wskaźniki rezultatu dla całego Planu

Lp.	Wskaźnik rezultatu	Wartość bazowa	Przykładowa wartość docelowa	Źródło danych
1	Liczba osób korzystających z usług domowych i środowiskowych	Do ustalenia według danych za 2026 rok	wzrost o minimum 20% do 2029 roku	sprawozdania OPS i realizatorów

2	Odsetek nowych przypadków wymagających wsparcia całodobowego poprzedzonych oceną możliwości pomocy środowiskowej	Do ustalenia	100%	dokumentacja OPS
3	Liczba opiekunów faktycznych objętych wytchnieniem, szkoleniem lub wsparciem psychologicznym	Do ustalenia	minimum 10 osób rocznie	sprawozdania realizatorów
4	Liczba mieszkańców objętych lokalnym wsparciem psychologicznym	Do ustalenia	minimum 20 osób rocznie	zanonimizowane zestawienia
5	Liczba młodych mieszkańców uczestniczących w stałej lub mobilnej ofercie	Do ustalenia	minimum 50 osób rocznie	sprawozdania jednostek
6	Liczba osób korzystających z transportu społecznego lub specjalistycznego	0 lub wartość pilotażowa	minimum 15 osób rocznie	ewidencja przejazdów
7	Liczba osób objętych koordynacją złożonego przypadku	Do ustalenia	minimum 20 osób rocznie	zanonimizowane karty koordynacji
8	Liczba miejscowości objętych mobilnymi dyżurami lub usługami	Do ustalenia	minimum 5 miejscowości rocznie	harmonogramy i sprawozdania
9	Odsetek odbiorców pozytywnie oceniających przydatność usług	Do ustalenia	minimum 75%	ankiety satysfakcji
10	Odsetek kluczowych usług posiadających aktualny plan ciągłości działania	Do ustalenia	100%	plan ciągłości i przeglądy

Wartości bazowe i docelowe należy zweryfikować przed przyjęciem ostatecznej wersji LPDI. Wskaźniki mogą zostać zmodyfikowane, jeżeli Gmina dysponuje dokładniejszym źródłem danych albo przyjmie inną skalę finansowania.

7.3. Ocena jakości i doświadczenia mieszkańca

Oprócz danych liczbowych należy oceniać jakość i użyteczność usług. Co najmniej raz w roku rekomenduje się zebranie krótkich opinii odbiorców i opiekunów dotyczących łatwości uzyskania informacji, czasu oczekiwania, poczucia wpływu na plan pomocy, dostępności transportowej, poszanowania prywatności i realnej zmiany w codziennym funkcjonowaniu. W usługach kierowanych do dzieci i młodzieży sposób konsultacji powinien być dostosowany do wieku.

Ewaluacja powinna identyfikować również osoby, do których usługi nie docierają. Wysoka liczba uczestników nie jest wystarczającą miarą, jeżeli wsparcie koncentruje się wyłącznie w mieście, korzystają z niego stale te same osoby albo bariera transportowa wyklucza mieszkańców odległych miejscowości.

8. Zarządzanie ryzykiem

Ryzyko	Możliwy skutek	Sposób ograniczania
Brak kadr specjalistycznych	opóźnienia, ograniczenie skali lub przerwanie usług	wspólne zatrudnianie, zakup usług, partnerstwa ponadgminne, rozwój kadr lokalnych, zastępstwa
Zakończenie finansowania projektowego	nagłe wygaszenie pomocy i utrata zaufania	analiza kosztu trwałości przed uruchomieniem, etapowanie, udział środków własnych, plan wyjścia
Niskie wykorzystanie usług	nieefektywne wydatki i brak efektu	pilotaż, aktywne informowanie, konsultacje odbiorców, korekta godzin i lokalizacji
Dublowanie kompetencji instytucji	zagubienie mieszkańca i rozproszenie odpowiedzialności	jedna ścieżka kierowania, koordynator przypadku, regularne uzgodnienia partnerów

Przeciążenie OPS	spadek jakości bieżących zadań i rotacja personelu	przypisanie zasobów do nowych zadań, zlecanie usług, plan kadrowy, ograniczenie zbędnej sprawozdawczości
Kolejne zdarzenie kryzysowe	przerwanie usług i utrata kontaktu z osobami wymagającymi pomocy	plan ciągłości, alternatywne lokalizacje, dobrowolny wykaz kontaktowy, ćwiczenia
Niewystarczająca współpraca partnerów	brak ciągłości ścieżki wsparcia	formalizacja ról, roczny plan współpracy, forum usług, wspólne wskaźniki
Stygmatyzacja odbiorców	rezygnacja z pomocy i izolacja	powszechna informacja, neutralne miejsca, usługi dostępne także poza systemem świadczeń pomocy społecznej

9. Zasady aktualizacji Planu

LPDI powinien zachować elastyczność pozwalającą reagować na zmiany potrzeb i warunków finansowania. Modyfikacja wartości wskaźników, harmonogramu, partnerów lub sposobu realizacji działania może być dokonywana w rocznym planie wdrażania, jeżeli nie zmienia celu głównego ani kierunku danego celu szczegółowego. Dodanie nowego działania w ramach istniejącej grupy powinno zostać uzasadnione aktualnymi danymi lub wynikami konsultacji.

Zmiana całego LPDI jest wskazana, jeżeli wystąpi zasadnicza zmiana sytuacji społecznej, zakresu zadań Gminy, modelu organizacji usług albo dokumentów nadrzędnych, która wpływa na cele i logikę interwencji. Przegląd śródkresowy w 2028 roku powinien rozstrzygnąć, czy potrzebna jest formalna aktualizacja dokumentu.

10. Podsumowanie

Część programowa łączy rozwój usług dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, opiekunów, rodzin, dzieci i młodzieży oraz osób w kryzysie z rozwiązaniami dotyczącymi transportu, mieszkalnictwa, integracji, koordynacji i odporności kryzysowej. Taka konstrukcja odpowiada rzeczywistym warunkom Stronia Śląskiego: niewielkiej skali wspólnoty, górskiemu i rozproszonemu układowi osadniczemu, ograniczonym kadrom oraz konieczności odbudowy po powodzi.

Realizacja Planu nie wymaga tworzenia rozbudowanych struktur. Powinna opierać się na usługach domowych i środowiskowych, mobilności, partnerstwach oraz wyborze działań, którym Gmina zapewni odpowiedzialność, finansowanie i trwałość.

Uzasadnienie

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Stronie Śląskie (LPDI) stanowi odpowiedź na konieczność rozwoju środowiskowych, zindywidualizowanych i zintegrowanych usług społecznych, zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji. Dokument ten określa cele, kierunki działań oraz planowane interwencje w obszarze wsparcia mieszkańców gminy w sytuacjach zagrożenia wykluczeniem społecznym, niesamodzielności i braku dostępu do adekwatnych usług. Aktualnie usługi opiekuńcze świadczone są jedynie w formie podstawowej, w ograniczonym zakresie.

Celem planu jest rozwój dostępnych usług społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności poprzez:

- rozwój kompleksowych usług opiekuńczych świadczonych w środowisku lokalnym, w tym w formie dziennej i domowej;
- zapewnienie usług asystenckich wspierających samodzielność osób z niepełnosprawnościami,
- wzmocnienie wsparcia dla opiekunów faktycznych poprzez działania wspierające;
- profesjonalizacja kadr świadczących usługi społeczne w gminie.

Lokalny Plan stanowi podstawę do ubiegania się o środki zewnętrzne oraz do długofalowego planowania polityki społecznej gminy w obszarze deinstytucjonalizacji.